

נוסח לא מתוקן

הכנסת השלוש-עשרה
מושב חמישי

פרוטוקול מס' 1

מישיבת הוועדה המשותפת לחוק משק החשמל
(ועדת הכספים וועדת הכלכלה)

יום חמישי, י"ח בשבט התשנ"ו (8 בפברואר 1996), שעה 10:00

נכחו:

חברי הוועדה: ג' גל - היו"ר

א' פורז

ד' תיכון

מוזמנים:

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב
א' שלגי - מנכ"ל משרד האנרגיה והתשתית
ר' פלד - מנכ"ל חברת החשמל
י' טורבוביץ - הממונה על ההגבלים העסקיים
א' גלר-סבן - יו"ר המועצה לצרכנות
ד' ליפשיץ - משרד האוצר
ר' מוסנזון - משרד האוצר
ח' פישר - משרד האוצר
צ' שאשא - משרד האוצר
ח' אילתה - משרד האנרגיה והתשתית
ז' אפיק - משרד האנרגיה והתשתית
ש' ברובנדר - ראש מינהל החשמל, משרד האנרגיה והתשתית
ב' אבלין - יועצת למשרד האנרגיה והתשתית
ב' שרון - משרד ראש הממשלה
ט' שטיין - משרד המשפטים
א' בן-בסט - בנק ישראל
א' בועז - יועץ
י' ורדי - יועץ
מ' נדיר - יועץ

מנהל הוועדה:

א' קרשנר

יועצת כלכלית:

ס' אלחנני

קצרנית:

ח' צנעני

סדר-היום:

הצעת חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996.

8798

הצעת חוק החשמל, התשנ"ו-1996

היו"ר ג' גל:

אני פותח את ישיבת הוועדה. לפנינו מונחת הצעת חוק החשמל. ברצוני לומר דברי פתיחה ולבקש מכם שתאזינו בלי לתת אינטרפרטציות מעבר למה שאני אומר. אני חושב, שלהביא חוק חשמל - אדוני השר, אני אומר זאת לך, כנציג הממשלה, ואני יכול להניח שבממשלה ודאי היו כאלה שדאגו שזה יהיה לאט או יהיה מהר - אחרי שבעים שנה של זכיון, חודש לפני שהזכיון תם זה דבר לא תקין וזה דבר שהוא כמעט בחזקת דבר שלא מתקבל על הדעת. כשאומרים לי בממשלה: "אנו עסקנו בזה שנה", ואמרו לי זאת אתמול ושלוש, ומצפים שוועדת הכספים תדון בזה חודש, אז אני הייתי מציע לממשלה להביא זאת עכשיו לקריאה שניה ושלישית ולוותר על האחרייות שלנו בענין. מרגע שהבאתם את החוק לכנסת, אתם גמרתם את תפקידכם. אם החוק ייצא פגום - זו תהיה אשמתנו, ואם הוא ייצא טוב - זו תהיה זכותנו. מסביב לחוק יש מהומה שלמה בין השאר בגלל המועד בו החוק הגיע לכנסת. יש שפע מהומות, ואני יכול להניח שחלק מהמהומות הן לענין וחלק הן ודאי לא לענין, וכמובן שגם במועד כזה ובלחץ כזה עוסקים גם בפרוצדורה ובאלף ואחד דברים, ועקבתם אחרי מה שקרה.

חוק החשמל נוגע לכל אזרח במדינת ישראל. הוא מגיע לכל בית, לכל מפעל ולשירותים. הוא מגיע כמעט לכולם, אם כי ישנם פה ושם גם כאלה שחיים מחשמל משלהם. החוק - ראוי שיוקדשו לו כל הזמן הנדרש והחשיפה הנדרשת. אנו רואים בהליך החקיקה גם מסגרת, בה ועדת הכספים מהווה איזו שהיא במה ציבורית לדיון ציבורי; יוצאות מכאן הודעות, אנו קוראים מה שכותבים, אנו מזמינים אנשים והדבר הזה חשוב. הבריור חשוב. אני מתכוון לטפל בחוק הזה במלוא הרצינות. אני מודע לזה, שאפשר לעשות דברים רציניים גם בארבעה שבועות, אך אני לא אעשה זאת בחיפזון. כולנו יודעים, שיש לנו אילוץ נוסף - ב-5 במרץ הזכיון פג. אנו צריכים להלך בין שני האילוצים האלה.

על כן, בישיבות הראשונות, וזו הישיבה השניה, נעשה שני דברים: נשמע על החוק ונשמע את הדעות השונות עליו, ואחר כך נקדיש דיון מיוחד לשאלה מה המשמעות אם לא הספקנו לחוקק עד ה-5 למרץ. היום, אנו רוצים לדעת מה משמעות הדבר הזה. אם יתברר שהמשמעות היא קטסטרופה, אנו נעבוד יום ולילה. אם יתברר שאפשר לחיות גם מפתרונות אחרים, אנו נעבוד בקצב שראוי לחוק מהסוג הזה. אין לי שום עמדה מראש: לא נגד ולא בעד. אני נכנס לחוק הזה פתוח, ואני בטוח שגם ידידי, חבר-הכנסת דן תיכון עושה את אותו הדבר.

כאשר מדברים על מועד פקיעת הזכיון, למעשה יש לנו שלוש אפשרויות: אפשרות אחת היא לחוקק בקצב הנדרש, ואם יעבור המועד בו תם הזכיון מישהו יבוא ויוכיח אולי שהשמים לא יפלו ואפשר להתקדם עם כמה פתרונות כאלה ואחרים. אפשרות שניה, כפי שאמרתי, היא לעבוד יום ולילה. אפשרות שלישית היא לבוא ולומר: "החוק הגיע מאוחר. לא נספיק לחוקקו. מהו פרק הזמן שצריך לעשות חוק לתקופת מעבר של המשך הזכיון הקיים?". אנו נבחן את שלוש האופציות האלה, ובאחריות נבחר את האופציה הכי מתאימה במקרה שלפנינו. אני מעריך, שאנו נבדוק את החלופות האלה ביום שני. אני אומר אותן היום, כדי שכל מי שנוגע לחוק יתכונן, יחשוב, יכין טיוטות, יכין דפי עבודה ויבדוק זאת עם היועצים המשפטיים והכלכליים ביומיים שנותרו עד יום שני, על מנת שלא יבואו ביום שני ויאמרו: "לא ידענו, לא שמענו ולא ראינו".

לגבי החוק עצמו, ממה שלמדתי בוועדת הכספים, במרוצת השנים שאני נמצא כאן, לעניות דעתי, את מערכת החשמל בישראל צריך לבחון בשלושה פרמטרים: פרמטר אחד הוא העלות לצרכן והשוואות בינלאומיות, ופרמטר שני הוא האמינות באספקה. אני מוכרח לומר שאחרי הדיון האחרון שהיה כאן, כשעיקר הדיון הוקדש לעלות ולמחיר, מישהו 'זרק' משהו על אמינות האספקה ואפילו זילזלו בו קצת. למחרת הלכתי למפעל פלסטיקה בקיבוץ מגל ולא הספקתי להכנס למפעל והזרם כבה. אמר לי מנהל המפעל: "עכשיו, תעבורנה כמה שעות, עד שאחזור לעבודה. מה מעניין אותי אם הייתי משלם גרוש יותר או

גרוש פחות, כש'תוקעים' אותי מדי פעם והמפעל נעמד?". הוא לא המפעל היחיד, שזה קורה לו. כשאני אמרתי: "עלות" כדבר ראשון ו"אמינות באספקה" כדבר שני, אינני אומר זאת לפי סדר העדיפות. אבל, מי שחושב שאפשר לקנות אותנו - במובן של שכנוע - רק במחיר, צריך להביא בחשבון שגם האמינות היא פקטור. הדבר השלישי הוא מתי מקבלים חיבור. האם מקבלים חיבור כאשר המפעל יכול להתחיל לעבוד או בפיגור של חצי שנה? אלה שלושת הפרמטרים, שנדמה לי שעל פיהם החוק, שמונח לפנינו, צריך להבחין. צריך לבחון באיזו מידה הוא מבטיח, ששלושת הפרמטרים האלה מושגים בעשר השנים הקרובות, כפי שאתם מציעים, אולי ביותר שנים ואולי בפחות, בצורה האופטימלית, כאשר נותנים לכל אחד מהמרכיבים האלה את המשקל הנכון.

אני חוזר ואומר, שאנו נכנסים לנושא ללא דעה מוקדמת, אך אנו רוצים שהבירור יהיה ענייני, כך שכל מי שיש לו מה לומר יוכל לומר זאת, כדי שתהיה כאן התנגשות של דעות, התנגשות של מחשבות. לאחר מכן, אנו, כחברי-כנסת, נעשה את המוטל עלינו.

סדר הדיון - אדוני השר, אתם תציגו את החוק, אתה או כל מי שתראה מאנשיך, ולאחר מכן, ניתן למשלחות ולאנשים נוספים לומר את דברם.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אני אדבר, באופן כללי לחלוטין, גם על דברייך וגם על החוק. לאחר מכן, אני רוצה ששלמה ברובנדר, ראש מינהל החשמל, ידבר על החוק ועל המשמעות של אי חקיקה. לאחר מכן, תמשיך עם השימוע שלך לפי איזה סדר שתראה, כשאני מציע שאנשי חברת חשמל, בכל מקרה, יציגו את הנושא של משמעות אי חקיקה או איך עומדת חברת חשמל במצב של אי חקיקה ביום תום הזכיון.

תחילה, הדבר האחרון שאני רוצה, כשר האנרגיה, הוא שוועדת כספים תעביר חוק לא טוב, וזאת לא רק מכבוד ועדת הכספים והכנסת, אלא גם בגלל הנושא הכבד והחשוב שאנו עוסקים בו - נושא משק החשמל - כשאנו יודעים שמשק החשמל שלנו עומד היום על קרוב ל-7,000 מגהוואט יצור בגלל הצמיחה המהירה והצמיחה העתידית המהירה של המשק שלנו. אנו הצבנו לעצמנו מטרות תכנוניות גבוהות מאד - רף גבוה מאד. אנו מדברים על הכפלת כמות היצור, דהיינו כ-12 אלף מגהוואט, תוך כ-8 עד 10 שנים, שזהו גידול גדול מאד. אנו מדברים על שיפור הרשתות הקיימות, כאשר אנו יודעים היום שחברת חשמל נמצאת בפיגור מה בנושא תשתיות ההולכה בעיקר, ומדובר כאן גם בהשקעות כספיות גדולות וגם בעבודה שקשורה בתהליך תכנוני ארוך טווח.

אולי גם כהקדמה נוספת, ברצוני לומר שאנו עוסקים כאן במשק חשמל. לא הייתי משווה את משק חשמל לבנק או לכל דבר אחר. יש לזכור, שמשק חשמל הוא משק כבד, במובן זה שלגבי הקמת תחנה גדולה של גנרציה בפחם, מהתכנון ועד שהיא מתחילה ליצר חשמל, מדובר על כעשור. כלומר, עשר שנים על הסקאלה הזו הן לא זמן ארוך בצורה קיצונית, בגלל אותה כבדות של מערכת, בגלל הסיבוך בבניה, בגלל הבעייתיות התכנונית ובגלל ביורוקרטיה סובבת.

הערה כללית - אני לא רואה קשר, ואינני חושב שצריך לקשור, בין זמן חקיקה או זמן בדיקת חוק והכנתו לקריאה שניה ושלישית לבין משך הזכיון. הזכיון נקבע לשבעים שנה. היו אמורים להפסיקו לפני שישים שנה? - היו אז מחוקקים את החוק במגבלות המשק באותו זמן. מה שצריך לעמוד מול עינינו הוא לא אורך הזכיון ולא אורך העבודה במשרדים הרלוונטיים, דהיינו: משרד האוצר, משרד המשפטים ומשרד האנרגיה, אלא באמת לקיחת החוק, שהחלטנו עליו כחוק כללי - שכן ניתן היה גם להכין חוק באמת מפורט שאינני יודע כמה שנים היה לוקח להכינו ולעבור עליו - ובדיקת העקרונות, כמו שדיברנו בשיחה המקדימה, כלומר בדיקה מעמיקה יותר של הנקודות ששנויות במחלוקת, ואינני חושב שכלל הנקודות שנויות במחלוקת. בחוק הזה ישנן באמת נקודות ספציפיות שנויות במחלוקת, שהייתי מתייחס אליהן כמחלוקת בתפישה ולא פחות מכך. כלומר, צריך להתעסק באמת בנושאים האלה.

המועד - היום, אנו נמצאים חמישה או ארבעה חודשים לפני הבחירות. אינני בטוח,

שניתן כל פעם להגיד לכנסת: "כנסת, תשבתי חצי שנה" או לומר: "ממשלה, תפסיקי לתפקד חצי שנה לפני הבחירות", דהיינו בכל ארבע שנים של קדנציה אנו שישה חודשים לא עוסקים בנושא חקיקה.

היו"ר ג' גל:

יש לי הצעה, ואחר כך תעשה כרצונך. ברצוני להקדיש לנושא הזה ישיבה מיוחדת. אל תתחילו לערבב לנו את הדברים בראש.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אני לא מערבב. אתן הקדמה, שהיא תשובה לחלק מהדברים שהעלית.

היו"ר ג' גל:

החברים האחרים אחריך יעסקו רק בחוק.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

הם יעסקו רק בנושא הזה לחלוטין. אתה העלית נקודה - הפריימריס - ואני יודע את הבעייתיות שבזמן הזה, אך אני אומר שוב: "האם הכנסת והממשלה יכולות להרשות לעצמן חצי שנה מתוך ארבע שנים לא לעסוק בעבודה שוטפת, בגלל התקופה הפריימריסטית, מצד אחד, או הבחירות, מצד שני?".

ד' תיכון:

זה יחייב תגובה, אם אתה מתחיל את הדיון הזה. לזה צריך ישיבה מיוחדת. אם אתה רוצה לעשות זאת היום, נעשה זאת.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אני לא עושה דיון. דן, זה לא דיון.

היו"ר ג' גל:

חבר-הכנסת דן תיכון, כבר הגבת.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

יושב-הראש גדליה גל העלה זאת ואמר שזה בעייתי.

ד' תיכון:

הוא אמר, שיתקיים על זה דיון בישיבה השלישית.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

נושא המועד - הנקודה היא, ששאנו בתקופת פריימריס. אני לא אהיה בישיבה השלישית, אלא היום. בהקדמה ברצוני לדבר מספר משפטים.

היו"ר ג' גל:

לגבי זה, ירצה לומר לך חבר-הכנסת דן תיכון, בניגוד לדעתך, שבחצי שנה האחרונה לפני הבחירות אפשר לא לחוקק. יש שלוש שנים וחצי. האם זה מעט?!

הוועדה המשותפת לחוק משק החשמל
08/02/96

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

בסדר.

ד' תיכון:

זה לא חצי שנה. זה חודש.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

לגבי מה יקרה אם לא נחוקק, יושב-הראש גדליה גל אמר שיקדיש לכך ישיבה, ואני חושב שזה נושא חשוב מאד.

ד' תיכון:

אני רואה, שאתה בשלך. אנו מבקשים לא לדון בזה היום, כי אם אתה מצהיר הצהרות, נתחיל להשיב.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אני לא מצהיר הצהרות. זכותי, בהקדמה, לומר מה שאני רוצה. כשאתה תדבר, תגיד מה שאתה רוצה.

היו"ר ג' גל:

אם אחרי זה יבואו עוד חברי-כנסת שירצו להגיב, אני חייב לתת להם. תראה מה אתם רוצים ממני.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אני לא רוצה כלום.

היו"ר ג' גל:

אתם אומרים לי: "שלישי לחודש, וחמישי דופק בשער", ואתם תעשו כאן דיונים.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אבל, אני לא עושה דיונים. חבר-הכנסת דן תיכון, לא אהיה בכל ישיבה. אני, בהקדמה, מבקש לומר מספר דברים, שאני חושב שגם חשוב שאנשי המקצוע ישמעו אותם ולא רק אנשי הוועדה. אני חושב, שחשוב לדעת, שעיכוב בחקיקה יגרום לבעיה בגיוס הכספים. חברת חשמל תתיחס, בישיבה המיוחדת, ספציפית לנקודה הזו. אני מעלה זאת רק כנושא כללי לחלוטין, ואמרת שתתיחס אליו.

נושא נוסף הוא נושא תכנון ארוך הטווח. עד שאין חקיקה, אם תהיה דחיה של תשעה חודשים בחקיקה, לא ניתן לחתום על IPP's. מדובר על כ-900 משהואט. לגבי אותם 900 משהואט, חברת חשמל תצטרך לתת תשובה בתכנון ארוך הטווח שלה. כל הנושא של אותה הפרטה של 10% יידחה ואינני יודע בכמה שנים לאחר מכן: לא בשנה ולא בשנתיים, אלא אולי בחמש או בעשר שנים. זו נקודה, שחשוב שיידעו, בעיקר אם לא אהיה באותה ישיבה בה תדונו בנושא הזה.

לעצם החוק עצמו, אמרתי זאת בתקשורת ואמרתי זאת מעל בימת הכנסת, ואינני הולך כאן להכנס לכל סעיף. אתם תדונו בכל סעיף. אני חושב, שמדובר כאן בחוק טוב מאד, שמביא שינוי אמיתי למשק החשמל שלנו. מבחינתי, אני מתיחס לנקודות המרכזיות: אפשרות ל-10% יצור פרטי בתוך מדינת ישראל ו-10%. אלה הדברים הנילוים, שלא

מופיעים ב-blue print ולא מופיעים בחוק, והחוק הוא חוק כללי. אני מדבר על הנושא שחברת חשמל עוברת למאזנים שמופיעים כמרכזי רווח - אפשרות לבדיקת התייעלות בצורה אמיתית. אני מדבר על כך, שה-P.U.C. נמצא בתוך החוק הזה, ותיכף אומר באיזו מסגרת הוא נמצא ואם אני מאושר או לא מאושר ממה שבסופו של דבר היה בוועדת שרים לחקיקה. אני מתייחס לכל הנקודות האלה כאל שינוי משמעותי, כאשר השינוי המשמעותי ביותר, ולכך התייחס גם מר צ'מנסקי בראיון ששמעתי אותו וראיתי אותו כתוב בעיתון, הוא הנושא של מה שיקרה גם לאחר אותן עשר שנים, כאשר עשר השנים האלה, מבחינתי, הן תקופה מקדימה לכניסה אולי לרפורמה יותר נרחבת - כן או לא, אנו לא יודעים.

ברצוני להתייחס כאן למספר משקי חשמל בעולם ולהציג בצורה כללית מאד מה קורה במקומות אחרים בעולם. אני מקווה ויודע, שמר אילתה יכנס יותר לעומק בנושאים האלה. אם אנו מתייחסים למשק החשמל הצרפתי, הרי שזהו משק שמייצר היום 90 אלף מגהוואט, ואני מזכיר שמדינת ישראל מייצרת 7,000 מגהוואט. זהו משק עם 120 אלף עובדים, שהוא מונופול מוחלט וחברה מממשלתית ב-100%.

אם אנו מתייחסים לקטע האנגלי, הרי שהוא הלך ב-1986 לרפורמה אמיתית והקים ובנה 12 חברות חלוקה. מחירי החשמל עלו, מיד לאחר הרפורמה, אם אינני טועה, ומר ורדי יתקן אותי, בכ-30% בערך. הממשלה, שראתה את כמות ההשבתה של התחנות הפחמיות ורצתה לגרום לכך שכן תהיינה תחנות פחמיות, חייבה, למרות הרפורמה המוחלטת כביכול, להקים תחנות בדלקים מסויימים. לאחר מכן, בארבע השנים האחרונות, התבררנו גם שחברות החלוקה הורשו לקנות חברות גנרציה, וזה אכן מה שהן עושות, כלומר על הפיזור המוחלט, התחילה להיות שוב מונופול יציבה בצורה של חברת חלוקה שקונה חברות גנרציה.

בארצות-הברית, כשאני יודע שמנפנים במשק החשמל האמריקאי, ישנן 900 חברות. הבה ונבחן כל UTILITY כחברה בודדת, כי כל UTILITY כזה, גם הקטן ביותר ביניהם, לפי מידע שבידיי, הוא כ-6,000 מגהוואט ואולי יותר. כלומר, אפשר לבחון כל UTILITY כזה כאילו הוא חברת החשמל שלנו. שם יש את אותו מונופול. שם יש את האפשרות לקנות חשמל מיצרנים פרטיים בממוצע כ-8%, ואינני יודע אם יש מקום שם זה עולה מעל 10%. אבל, ישנם כאלה שמכירים את 900 החברות אולי טוב ממני. בנוסף לכך, נושא ה-WHEELING, שנכנס, נכנס שם, לאחר שנים ארוכות של יצור חשמל פרטי, ולא ביום הראשון. מר ורדי, לפחות תציג אחרי זה את העובדות. אני יודע, שאתה מומחה גדול ממני בעניין, ואינני מתיימר להיות מומחה בנושא המשק האמריקאי.

אני אומר, שוב, שהחוק, שהבאנו, עם 10% הפרטיים מפה ועם 10% היבוא ועם כל הדברים הנוספים, שודאי כולם התעמקו בהם וקראו, הוא חוק טוב, שמכניס אותנו לעידן חדש בלי זעזועים קשים. יש לזכור, שגם כשמדברים על סביבה עסקית, גם לזעזועים קשים בסביבה עסקית יש תרומה משמעותית מאד, כאשר הולכים לעשות שינוי. אני מבקש מכל מי שדן בחוק, כולל האנשים המקצועיים האקדמיים וכו', להתייחס גם לנושא הזה; כל מי שלמד גם את הקורס של מינהל עסקים יודע, שכאשר עושים שינוי בסביבה עסקית, מתייחסים גם לערעורים שיכולים לקרות בשטח כחלק מהשיקולים שלוקחים. זה, בפירוש, נלקח בחשבון.

לפני שאני מסיים דבריי, אני חייב להתנצל כאן בפני מר ורדי - ב-blue print, ואני לא ראיתי זאת לפני שה-blue print יצא, בדברי ההסבר, בסעיפים 4, 5 ו-6, מתייחסים - - -

י' ורדי:

סעיף 4.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

לא. בסעיפים 5 ו-6 כתוב: "דו"ח ועדת ורדי וכו'". הנושא יתוקן, כיון שלא התקבלו כל המלצות ועדת ורדי, ולא על פיהן עובד כל החוק הזה. תהיה כאן אי הגינות כלפי הוועדה וכלפי היושב בראשה, אם הדברים יופיעו כך בהסבר. לכן, הם לא יופיעו

כך ב-blue print, והם יהיו חלק מהתיקון שאני אבקש להביא. לא ראיתי זאת לפני כן, וחבל שלא הבאת זאת לידיעתי קודם.

ד' תיכון:

אני לא רואה דבר בסעיף 4.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

תסתכל על כל הסעיף מתחילת ההסבר.

ש' ברובנדר:

[מקריין] שקף מס' 1, שכותרתו: כרונולוגיה של חוק החשמל. - ראה נספח לפרוטוקול.]

בשקף זה מופיעה כרונולוגיה קצרה של ארבע שנות פעילות, שהביאו לחקיקת חוק החשמל. ב-19 לינואר 1992, לפני ארבע שנים, מונה יוסי ורדי לעמוד בראש ועדה. המינוי היה ע"י שני שרים בממשלת הליכוד: יובל נאמן, שר האנרגיה, ויצחק מודעי, שר האוצר. השאלה המרכזית, שהציבו לפני ועדת ורדי, היא האם יש להאריך את הזכיון או לא לחברת החשמל ואם לא מאריכים את הזכיון מה אפשר לעשות. דו"ח ורדי הונח כאן, ואם יהיה צורך נחזור על המסקנות. המסקנה העיקרית של דו"ח ורדי היתה לא להאריך את זכיון חברת חשמל, להמירו במשטר של רשיונות ולהקים, בנושא הפיקוח הציבורי, את ה-Panel Utility Commision, שאלה שני האלמנטים המרכזיים בחוק. דו"ח ורדי הוגש לשרים ב-31/12/92, וב-1993, כשאמנון רובינשטיין נהיה שר האנרגיה, הוא מינה את דני צ'מנסקי לעמוד בראש צוות לבדיקת ישום מסקנות דו"ח ורדי.

י' ורדי:

הוא הודיע, שהוא מקבל את הדו"ח.

ש' ברובנדר:

הוא הודיע. שר אחד אימץ, ושר אחד לא אימץ.

ד' תיכון:

מדוע היה צורך להקים ועדה שתיישם את דו"ח ורדי?

ש' ברובנדר:

זו לא היתה ועדה. זה היה צוות מקצועי.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

צריך זאת, כדי להוציא מן הכוח אל הפועל.

ד' תיכון:

האם מר ורדי מטומטם?

היו"ר ג' גל:

תיכף אתה 'תחמם' אותו, ותהיה כאן חגיגה. יוסי ורדי, אני מרשה לך לומר דבר חידודין כלשהו רק אחת לשעה. אתה לא מתערב ולא מעיר, ואני אתן לך את כל הזמן

שתרצה במועד.

ש' ברובנדר:

יושבים כאן סביב השולחן הזה שלושה חברים לשעבר של ועדת ורדי, ויושבים כאן חברים שהיו בצוות צ'מנסקי.

ד' תיכון:

תאמר מי אלה.

היו"ר ג' גל:

שלמה ברובנדר, אני מבקש, שלא תעשה כאן רב-שיח, והשאר לי את השאלה האם ישנם כאן חברים. כל מי שירצה להביע דעתו, גם אם זה יהיה הפוך מדעתך, יקבל אפשרות להביעה.

ש' ברובנדר:

כרגע, אינני מביע דעה, אלא מציג כרונולוגיה. דו"ח צ'מנסקי הוגש ב-1994 והיווה בסיס להחלטות על יסום המלצות צ'מנסקי לקראת הבאתן לממשלה לשם קבלת החלטת ממשלה לצורך דבר החקיקה.

מופיעות כאן שתי החלטות ממשלה, שהחשובה יותר היא ההחלטה מ-28 במאי 1995 - החלטה מספר 5484 - שהיא ההחלטה הספציפית שהנחתה את חקיקת חוק החשמל.

היו"ר ג' גל:

האם ועדת ברודט היתה גם בענין החשמל?

ש' ברובנדר:

לא. ועדת ברודט, מה שנקרא: צוות המונופולים, הוכנסה בדקה האחרונה דרך שאילתא שהפנה השר רובינשטיין לוועדת שרים לחקיקה. זו המעורבות, לפחות היחידה שאני יודע עליה, בהליך החקיקה ממש בדקה האחרונה.

א' פורז:

האם אתה יכול להסביר מה ההבדל בין שתי ההחלטות?

ש' ברובנדר:

אני יכול לתת לך את ההחלטות, אך כרגע חבל לבזבז על זה את הזמן. יש הבדל.

א' פורז:

האם ההבדל הוא רק סמנטי או שינוי במדיניות?

י' ורדי:

יש הבדל.

ש' ברובנדר:

יש הבדל. אבל, להבדל המהותי היחידי אגיע, כשאגיע להציג את מבנה החוק.

ממאי 1995 נכנסו להליך חקיקה מואץ מאד. בשלושת המשרדים שנגעו לחקיקה, ואינני מגיש עכשיו דו"ח עבודה, הרבה מאד אנשים השקיעו מאות שעות עבודה במוצר שמוגש כאן לפניכם. ב-29 לינואר הוגש החוק לכנסת.

[מקריין שקף מס' 2, שכותרתו: חוק משק החשמל 1996. מבנה סכמתי. - ראה נספח לפרוטוקול.]

אומר משהו על המבנה של חוק החשמל ומה יש בו ומה אין בו. אני חושב, שחשוב לדעת מהו החוק. אני חושב, שחשוב, כשנכנסים לדיון, לדעת מה מחפשים בו ומה לא מחפשים בו. בעיקרו של דבר, חוק זה הוא חוק הסמכה. זהו חוק, שמסמך את שר האנרגיה להפעיל את משק החשמל באמצעות משטר רשיונות. - זו המלצה מספר אחת.

החוק הזה גם מקומם מוסד שנקרא: P.U.C., שזה Public Utility Commision - רשות פיקוח ציבורית - שלו שני תפקידים עיקריים:

1. להיות מופקד על נושא תעריפי החשמל לכל סוגיהם.
2. להיות אחראי על איכות השירות לצרכן.

אם יהיה צורך, נרחיב מה הם למעשה הדברים שעומדים מאחורי המונחים האלה. ה-U.C.P. מוקם כתאגיד סטטוטורי ואמור להיות עצמאי לחלוטין עד כמה שאפשר. האמת היא, שהצעתנו היתה לעשותו הרבה יותר עצמאי, וה-C.P.U., שמוגש כאן, הוא P.U.C. שגובש בהסכמה משותפת בין משרד המשפטים, משרד האוצר ומשרד האנרגיה.

ד' תיכון:

מי מממן אותו?

ש' ברובנדר:

בורסיה, שמוגשת כאן, האוצר יממן אותו. בורסיה, שאנו הגשנו, רצינו שהוא ימומן מאגרות היצרנים כגוף אוטונומי לחלוטין. אבל, הצעת החוק היא של הממשלה, ולכן אין טעם לומר מה אמרנו ומה לא אמרנו. זה ימומן ע"י האוצר. מינוי מנהל ה-P.U.C. הוא מינוי של הממשלה.

עתה, נעבור לחלקים האחרים של החוק. מרכז החוק עוסק בכל הנושא של מתן רשיונות. יש לנו כאן שני סוגי רשיונות: יהיה לנו רשיון ליצרן פרטי, ויצרן פרטי בחוק הקיים היום יכול לעסוק בשלב הראשון ביצור ובמכירה לחברת חשמל, ובשלב העתידי אולי הוא גם יוכל לעסוק בסחר. חברת חשמל לא מופיעה בחוק הזה, אלא רק בהוראות מעבר. במלים אחרות, אמרתי שהחוק הזה הוא חוק הסמכה. צריך שיהיה ברור, שזה לא חוק חברת חשמל, זה לא חוק של הפרטה וזה לא שום דבר מהדברים האלה, שאם מחפשים אותם לא ימצאו אותם בחוק. חברת חשמל מופיעה כאן תחת הכותרת של ספק שירות חיוני. החוק הזה חל גם על ספק שירות חיוני אחר, שזה למשל החברה המזרח ירושלמית שגם היא ספק שירות חיוני. ספק שירות חיוני יקבל, על פי הפונקציות שלו, מספר רשיונות. יהיה לו רשיון ליצור, רשיון להולכה שזו השליטה על מערכת ההולכה הארצית, שזהו המונופול הטבעי, וכן על החלוקה שזה המונופול האזורי ועל סחר. למעשה, סחר הוא הפתיחה של האופציה למסחר בחשמל או פנימי בארץ או בין מדינות.

יש לשים לב, שתחת הסמכויות של השר זה לאשר תכנית פיתוח, שהיא תהיה התכנית המנחה שהיא תמיד תאפשר שתמיד תהיה שליטה ממשלתית עליונה על מה שקורה למשק החשמל.

החוק הזה מכניס איתו לחקיקה ראשית 2-3 נושאים מרכזיים, שהיו בפקודת זכיונות החשמל, שבלעדיהם אי אפשר לתפעל את רשת החשמל ביום-יום:

1. נושא הרשאה לביצוע עבודות - אלה סעיפים 5 ו-6 לפקודת זכיונות החשמל. זה אומר,

שמנהל המינהל או שר האנרגיה אחראי על כל תכנית חשמל שמוגשת אם ע"י ספק לציבור או ע"י יצרן פרטי.
2. נושא כניסה למקרקעין - בלי סמכות כניסה למקרקעין, במדינת ישראל לא ניתן להקים שום פרויקט: לא להקים עמוד, לא לשים תחנת טרנספורמציה ולא למתוח חוט. הנושא הזה חותך על פני כל הרמות.

מכיון שאני יודע שעל הנושא הזה תהיה מיד אמירה כלשהי, אני אומר, מראש, שזה בנוסף למה שהיום כתוב בסעיף 145(ו) לחוק התכנון והבניה. זה לא בא במקום וזה לא מבטל את כל מה שצריך לעשות מבחינת הפעולות על פי חוק התכנון והבניה.

בקטע השלישי של השקף יש רובריקה שנקראת: "תקנות, כללים, תנאים ברשיון והוראות מעבר". הוראות מעבר הן ההוראות, שחלות על חברת חשמל, שמאפשרות לנו לעבור ממסטר של זכיון למסטר של רשיונות, עם כל ההיערכויות שנובעות מהדבר הזה. תקנות וכללים הם הסדרה של משק החשמל ברמה יותר נמוכה מרמה של חוק, מכיון שגם היום משק החשמל עובד על-פי כללים ותקנות, שבזמנו הוצאו ע"י פקודת זכיונות החשמל והיום הם יוצאו על פי הסמכות שתהיה לשר או למנהל להסדיר את כל שאר הפעילויות של משק החשמל. מה שלא נכתב בחוק יכול להיות שייכתב ברשיון על-פי תנאי הרשיון. יהיה ברור, שעל הרשיון הזה ישנה סנקציה. הרי החוק קובע ששר יכול להתלות, לבטל ולשלוט רשיונות. כלומר, המסטר של הרשיונות הוא לא דבר שקיים מעתה ולנצח נצחים.

הדבר האחרון, שאני מבין שעליו היתה סערה גדולה, זה הסדרת פעילות חברת החשמל לעשר השנים. מאחר והגענו לענין הזה, ברצוני להסביר, בנושא הרשיון, איך אנו רואים את תפישת הרישוי, על-פי החוק, לחברת החשמל.

י' ורדי:

האם אתה יכול להסביר גם מה זה סעיף 52(ה)? אני לא מבין אותו.

ש' ברובנדר:

מה זה סעיף 52(ה)?

י' ורדי:

זה הסעיף הזה.

ש' ברובנדר:

נסביר את זה, כשנכנס באופן פרטני בחוק.

[מקרין שקף מס' 3, שכותרתו: עקרון הרישוי של חברת החשמל. - ראה נספח לפרוטוקול.]

עקרון הרישוי, על פי החוק הזה, לחברת חשמל - בזמנו, ועדת ורדי המליצה על אשכול רשיונות.

ד' תיכון:

אמרת: צ'מנסקי.

ש' ברובנדר:

ועדת ורדי וצוות צ'מנסקי הם שני גופים נפרדים. בזמנו, ועדת ורדי המליצה, כאחת ההמלצות העיקריות שלה, על מתן אשכול רשיונות. במלים אחרות, כל פעולה, כל פונקציה, כל אתר, הוא רשיון נפרד. צריך שיהיה ברור, שהרשיונות האלה הם רשיונות

לא קצובים בזמן. גם על זה היה ויכוח גדול מאד האם רשיון צריך להיות קצוב או לא. ההחלטה היא: רשיונות לא קצובים. כלומר, אתה מקבל רשיון, אתה ממלא את תנאי הרשיון - הרשיון קיים עד אותו רגע שמחליטים או לבטלו או להתלותו.

ד' ליפשיץ:

זו רק אחת האפשרויות. לפי החוק, ישנה הסמכה לרשיון קצוב בזמן וחרשיון שלא קצוב בזמן.

ש' ברובנדר:

אני מדבר על ועדת ורדי. חלק גדול מהויכוח שהיה בתהליך החקיקה היה האם לתת אשכול רשיונות, כפי שהממליצים של הוועדה רצו, או לקבל רשיון אחד כפי שדרשה חברת חשמל. לתפישתנו, רשיון אחד היה העברת הזכיון לרשיון. הפשרה שהתגבשה היא כדקלמן: עם תחילת החוק, תקבל חברת החשמל רשיון אחד לעשר שנים לכל הפעילויות, וזוהי המעטפת שעוטפת את החיצים שכל אחד מהם הוא רשיון נפרד. במלים אחרות, עם חקיקת החוק ואם נוכל לעמוד בלוח הזמנים, חברת חשמל מקבלת מיד שני סוגי רשיונות: היא מקבלת רשיון אחד לעשר שנים, שהוא מין שרוול שממנו יוצאים הרשיונות הבודדים, והיא מקבלת גם צרור רשיונות בודדים לפי אתר, לפי פונקציה ולפי פעילות שהחברה המקבלת.

ד' תיכון:

איזו פשרה? על מה אתה מדבר? האם הפשרה היא לקבל את דעת חברת החשמל לעשר שנים?

ש' ברובנדר:

חבר-הכנסת דן תיכון, אני לא רוצה לנהל ויכוח. אני אומר, שכאן ישנה פשרה בין שתי גישות: הגישה שאמרה רשיון אחד וצרור רשיונות או אשכול רשיונות.

היו"ר ג' גל:

אציע לך נוסח טוב יותר. תגיד, שזה מה שנבחר בין החלופות השונות. מדוע לך לעסוק כאן בפשרות?

ש' ברובנדר:

זה מה שהתקבל וזה מה שכתוב בחוק.

י' ורדי:

זה מה שכתוב בהצעת החוק.

ש' ברובנדר:

בהצעת החוק. בשבילי הצעת החוק וחוק הם היינו הך כרגע.

י' ורדי:

אני שומר על כבוד הכנסת.

ש' ברובנדר:

יוסי ורדי, שמור על כבודי.

[מקריין שקף מס' 4, שכותרתו: מבנה משק החשמל - מצב קיים ועתידי. - ראה נספח לפרוטוקול.]

מהו, למעשה, השינוי שהחוק מציע? אם תראו את המלבן מצד ימין, בשקף, הרי שזהו המבנה בזכיון. כל הפונקציות של חברת חשמל ביצור, הולכה וחלוקה אגודות בזכיון אחד, ואין שום הפרדה. למעשה, זה היה הרשיון האחד, שכל הפונקציות נמצאות בו. המצב ברשיון, בעשר השנים הראשונות, הוא ממש תרגום מדויק של מה שדיברנו: אשכול רשיונות - G1, G2, G3, G4, שהם גנרציה באתר חדרה, גנרציה באתר חיפה, גנרציה באתר רוטנברג, גנרציה טורבינת גז ובכל שאר אתרי היצור של חברת החשמל, כלומר עשרים וכמה אתרים.

הרובריקה הפנימית עוסקת ב-TRANSMISSION, כשיש רק רשיון אחד להולכה. הדבר היחיד, שמוסכם על כולם, הוא שהולכה היא המונופול הטבעי. מה שלא יהיה המבנה, הולכה תמיד תהיה במונופול טבעי.

א' פורז:

אבל, מה קורה אם זה, למשל, בתוך אזור תעשייה?

ש' ברובנדר:

זה לא בתוך אזור. כרגע, מדברים על הולכה ברשת ארצית.

א' פורז:

זה לא טבעי לגמרי.

ש' ברובנדר:

נגיע גם לענין של אזור תעשייה.

ה-D1 וה-D2 הם אזורי החלוקה. אלה הם המונופולים האזוריים. היום, לפי מערך חברת חשמל, ישנם ארבעה אזורי חלוקה: ירושלים, דן, צפון ודרום. יכול להיות, שבעתיד יהיו עשרה. בינתיים, חברת חשמל מקבלת את זה, וכמו שאמרתי גם חברת החשמל מזרח ירושלים צריכה לקבל רשיון לחלוקה, מפני שהיא עדיין נשלטת על פי החוק הישראלי + התוספת המשמעותית של ה-IPP, שזו הוספה של יצרנים פרטיים לתוך מערך החשמל.

אם אתם לוקחים את חבילת השוקולד הזו שנקראת: "מצב ברשיון לעשר שנים" ומפרקים אותה, על-פי ההצעה מרחיקת הלכת של כל אלה שמדברים על הרפורמה המלאה - בלי לדבר על משך הזמן שלוקח להגיע לרפורמה המלאה ובלי להחליט אם היא נכונה או לא נכונה או האם צריך זאת או לא, ואני אומר זאת רק כצילום תמונה - אזי הרפורמה המלאה אומרת שכל יחידה היא יחידה עצמאית, שמוכרת לרשת והרשת מוכרת ליצרנים פרטיים או שכל אחד יכול לעקוף את הרשת ולמכור ישירות מיצרן לצרכן סופי. זה, פחות או יותר, נוסח הרפורמה שהיום מתנהלת באנגליה. - אלה שלושת הדברים, שהם ספציפיים לחוק ואותם רציתי להציג.

[מקריין שקף מס' 5, שכותרתו: שלב הביניים - משק החשמל בשנת 1996. - ראה נספח לפרוטוקול.]

בנוסף להבדלים, אתן קצת חומר נילווה. בואו ונראה מה היו התיאורים של צוות צ'מנסקי. כשמר צ'מנסקי גמר את העבודה והניח את הדו"ח שלו על שולחן אלה שמינו אותו, הוא הציג את המבנה, שאני הצגתי אותו בצורה הקודמת. במלים אחרות, היום, חברת חשמל היא חברה אחודה, כשכל הפונקציות האלה נמצאות בתוך הרשיון ומוסיפים לה

יצרנים פרטיים.

[מקרין שקף מס' 6, שכותרתו: מבנה היעד - משק החשמל בשנות ה-2000. - ראה נספח לפרוטוקול.]

החזון לטווח ארוך של צוות צ'מנסקי זה מה שנמצא בשקף הזה, אם כי שימו לב שאין כאן תאריכים. ההמלצה של צוות צ'מנסקי: יצרנים פרטיים, לפרק את הנושא של הרשיונות ליצור לרשיונות בודדים, נושא תחנות חצר שזה מה שלמעשה חבר-הכנסת פורז דיבר עליו וכן להעביר את ההולכה כיחידה נפרדת.

לגבי הנושא של חברת אחזקות ומבנה חברת חשמל, היו לנו ויכוחים ממושכים מאד גם במסגרת ועדת ורדי. יושב כאן בני שרון, שהיה הכהן הגדול של חברת אחזקות בחברת חשמל. עדיין אין החלטה על נושא חברת אחזקות לגבי חברת חשמל, ולכן זהו נושא שאפשר לפתוח אותו לדיון או לא. בינתיים, במסגרת הדיונים, גם המלצנו, שחברת חשמל, לפני שתלך למבנה של חברת אחזקות, רצוי שהיא תעבור לנושא של מרכזי רווח. ברצוני להציג לכם כאן שני שקפים, לגבי זה שחברת חשמל כבר מתארגנת לשנה שניה בנושא של מרכזי רווח, ותראו את הדמיון בין הנושא של מרכזי רווח לבין הנושא של המבנה העתידי של חברת חשמל.

[מקרין שקף מס' 7, שכותרתו: שרשרת החשמל. - ראה נספח לפרוטוקול.]

היו"ר ג' גל:

שלמה ברובנדר, מהו מרכיב מערכת היצור בעלות ובהוצאות?

ש' ברובנדר:

של החשמל?

היו"ר ג' גל:

איזה אחוז זה?

ש' ברובנדר:

זה עדיין החלק העיקרי.

א' שלגי:

שלמה ברובנדר, תכנית הפיתוח, שמונה שנים קדימה - שליש זה יצור ושני שלישים אחרים זה השנאה והדברים הנוספים.

ש' ברובנדר:

אתן לך את התשובה הכי פשוטה. היום, בשביל כל דולר השקעה ביצור אתה צריך דולר השקעה בהולכה וחלוקה. זה כמעט 50%.

היו"ר ג' גל:

זה בהשקעות. איך זה בהוצאות?

ש' ברובנדר:

בהוצאות התפעול, ברור שהרוב הולך ליצור, מכיון שההוצאה המרכזית היא בדלקים. דלקים לבד הם שליש.

קריאה:

75%.

ש' ברובנדר:

חברת חשמל התארגנה לנושא של מרכזי רווח. היא בונה את החברה על אותו עקרון בדיוק, שאמרנו: הפרדה בין מרכזי יצור לבין מרכזים של הולכה ומחזקות, כאשר היום בכל המערכת הפנימית מנהלים היום הנהלת חשבונות של קניה ומכירה ולראות האם מרכז הרווח - ואינני קורא לזה "מרכז הרווח", שכן אלה מרכזי עלות - הוא במאזן חיובי או במאזן שלילי בעסקאות שלו. המטרה המרכזית של הדבר הזה היא, כמובן, להשיג את השקיפות של הפעולות שקורות היום בתוך חברת חשמל: לדעת מי מרויח ומי מפסיד, האם ישנן בעיות כאלה או אחרות בתוך החברה וגם כצעד שאם מחר בבוקר תתקבל החלטה לשינוי מבני בחברת חשמל יהיה גם בסיס עליו יהיה אפשר להפעיל את שינוי המבנה.

[מקריין שקף מס' 8, שכותרתו: מסקנות שלב 1. - ראה נספח לפרוטוקול.]

יש כאן עוד שקף אחד מתוך השקפים של הדו"ח היפה של מרכזי רווח.

א' פורז:

האם אני מבין נכון, שב"מרכזי רווח" הכוונה היא שמאחר והמחיר הוא אחיד, אתה בודק את עלויות היצור בכל מקום?

ש' ברובנדר:

אני בודק עלויות ויעילויות. כלומר, אני בודק את שני הדברים: עלות ויעילות.

א' פורז:

מה העלות של קילוואט שעה מופק? לגבי מרכז רווח, כשהכל הוא מחיר אחיד - -

ש' ברובנדר:

לא. המחיר האחיד הוא כלפי הצרכן, אך לא בתוך החברה.

א' פורז:

אז, אתה בודק רק עלויות יצור.

היו"ר ג' גל:

מדוע? יכול להיות, שהם גם מתגמלים, למשל אם יש יותר יעילות.

א' פורז:

מאחר והמחיר אחיד, הוא יכול לבדוק רק את העלויות שלו בכל מקום.

ש' ברובנדר:

לא. המחיר הוא לא אחיד. חברת חשמל עובדת היום בשיטה של תקציבים אגפיים והעמסות.

א' פורז:

האם לצרכן המחיר אחיד בכל מקום בארץ?

ש' ברובנדר:

לחשמל - כן. אבל, הוא לא אחיד, אלא כל קבוצת צרכנים בקטגוריה משלמת את אותו מחיר.

א' פורז:

את זה אני מבין. אם כך, איך אתה בודק, נניח, את חדרה מול אשדוד? במה אתה בודק זאת?

ש' ברובנדר:

יש לך מחיר שולי להפקת חשמל, וכל יחידת יצור היא הפונקציה של המכונות, הפונקציה של הגודל והפונקציה של הדלקים ושל היעילות שלה. כל יחידה היא שונה. לכל יחידה יש מחיר פנימי, והרשת הארצית, שהיא מעמיסה היום יחידות יצור במערכת, הולכת מהיחידה הזולה ביותר.

א' פורז:

האם אתה יכול, אז, להגיד שאשדוד יותר יעיל מחדרה?

ר' פלד:

ודאי.

ש' ברובנדר:

במפורש, כן. מדוע אני רוצה להדגיש זאת? אם אתם תקחו את הרובריקה השמאלית, שמופיעה בשקף הזה: מינהל כללי, מהנדס ראשי, כח אדם, מו"פ, כספים וכו', הרי שאלה יחידות שהיו מועמדות על התעריף. במלים אחרות, את כל הסל הגדול הזה חילקו לפי האם כן קיבלו שירותים או לא קיבלו שירותים. כיום, במשטר החדש, שמפעילים, ואתה מבצע את המעקב מדויק אחרי כל הליך והליך, אתה רואה מי מזמין. חבל, שהאופציה השנייה מחר בבוקר תהיה במקום לעבור למשטר של העמסות שאז אתה יכול לעשות מכרז חיצוני ולקבל את אותו שירות, כלומר במקום פנים חברה לקבל אותו החוצה. - זהו דיון נפרד.

כל מה שברצוני להראות הוא, שבסך הכל, במשך ארבע השנים האלה נעשו פעולות רבות גם במישור הממשלתי, גם במישור הבדיקות והסקרים וגם במישור הפנימי של חברת החשמל אכן להיערך לקראת שינוי מבני לחברת חשמל. נכון הוא, שבנקודת מבט זו ישנה החלטת ממשלה, שכבלה אותנו ומחייבת אותנו, שדיון בשינוי מבנה של חברת חשמל יהיה כאשר החברה תגיע ל-12 אלף מגהוואט.

א' פורז:

זה כפול מהיום.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

לא. היום, זה 7,000 מגהוואט.

ש' ברובנדר:

לא. זה 7,800 מגהוואט. לפי הערכה שלנו, 12 אלף מגהוואט הם עשר שנים מהיום. זו הסיבה היחידה לכך שאמרנו: "עשר שנים". זה לא נאמר, כדי להאריך זכיון, מכיון שאנו בעד הארכת הזכיון.

א' פורז:

את זה אתם קיבלתם כתכתיב מלמעלה.

ש' ברובנדר:

זה על-פי החלטת ממשלה. בנוסף, כדי להיערך למשטר של רשיונות וגם להיערך במשטר הפנימי של חברת חשמל וכדי שיהיה בסיס נתונים לבצע שינויים פנימיים בחברה ולקבל החלטות האם לשנות אזורי חלוקה והאם לעבור למבנה קונצרני ולעבור לחברות-בנות, צריך זמן - זמן להיערכות וזמן לביצוע. עשר השנים האלה הן מעטפת, שחייבת לספק לנו את התקופה כדי לבצע את המעבר ממשטר אחד למשטר אחר.

היו"ר ג' גל:

השר גונן שגב, האם יש עוד מישהו מטעמכם הרוצה להציג את הנושא? אני חושב, שההצגה היתה די בהירה. אבל, אם מישהו ירצה להוסיף, בבקשה. רבותי, אנו הזמנו כמה וכמה אורחים, ואלך לפי הסדר שמר קרשנר רשם לי. זה מקרי, אך זה מה שרשום. אני מעוניין ומצפה מהאורחים שיהיו איתנו. אם תחשבו שאתם צריכים, לאחר שתשמעו זה את זה, תרצו לדבר שוב, אתן לכם פעם נוספת. אני מבקש מכל דובר לומר מה הנגיעה שלו למשק החשמל, אם ישנה, אם כי חוץ מזה שהוא צרכן, אנשים שאין להם נגיעה גם דעתם תישמע.

א' פורז:

יש כאלה שהם עדיין עם נרות, ולא כולם צרכנים.

היו"ר ג' גל:

זה חשוב לנו. אינני רוצה, שאחר כך יגידו לי שמישהו כלל לא בעסק הזה או שהוא לא יודע או כן יודע.

אפשר, בדיון בחוק כזה, להתפזר על נושאים החל מהמנורה שנמצאת בקצה. נדמה לי, שהדבר הטוב ביותר, שהאורחים יכולים לעשות, הוא אכן לעסוק באותם הדברים שהם, אם אפשר לקרוא לזה כך, ציפור הנפש, כלומר לא בברזים הקטנים אלא בשיברים הראשיים, שם, למעשה, קובעים מה יקרה בקצה, ואינני מתכוון מבחינה זו דוקא לתחנות.

א' פורז:

תשתמש במלה: שאלטרים.

היו"ר ג' גל:

סדר הדוברים שרשום לפני: יוסי ורדי, אילן מעוז, אבי בן-בסט, אסתר גלר, יורם טורבוביץ ומנחם נדיר. לא אקרא בשמות אנשי ממשלה, ומי מהם שירצה להגיב יכתוב לי פתק ויגיד.

י' ורדי:

הרקע שלי בתחום - הייתי מנכ"ל משרד האנרגיה הראשון, יושב-ראש חברת הנפט הלאומית, חבר מועצת מנהלי רשות חברת חשמל, יו"ר ועדת הפיתוח האסטרטגי של חברת

חשמל. ייעצתי בנושא אנרגיה לבנק העולמי ולתכנית הפיתוח של האו"ם. הדוקטורט שלי הוא בחקר ביצועים בתחום האנרגיה, ועבודת הדוקטורט שלי קיבלה את פרס הטכניון לעבודת התזה הטובה ביותר. הוצאת הספרים של M.I.T. מצאה לנכון להוציא את הדוקטורט שלי כספר. לצערי, אני מעיר זאת, גם לאור הערה של שר האנרגיה לגבי המקצועיות של אנשים שונים בתחום.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

מהי ההערה, בגינה נתת את כל הרקורד הזה? מעניין מה עורר אותך.

י' ורדי:

אני שמעתי, שאמרת ברדיו שיש איש מקצוע אחד בתחום האנרגיה בארץ - מר צ'מנסקי.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

האם אמרתי כך ברדיו?

י' ורדי:

כך אמרת.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אם כך, אני היום אומר לשידור שיש עוד אחד.

י' ורדי:

טוב. לא חשוב.

היו"ר ג' גל:

יוסי ורדי, עזוב זאת.

י' ורדי:

לגבי הרפורמה במערכת החשמל, כפי שמר ברובנדר העיר, בזמנו התמנינו כוועדה להציע הצעות איך לעשות את התיקון ברשת החשמל בארץ. אני חושב, שהיתה ועדה של אנשים רציניים מאד, מומחים בתחום. הוועדה ישבה כשנה וחצי ב-18 ישיבות. ברצוני לציין, שהיא עשתה את עבודתה בהתנדבות גמורה - כל אנשיה. היא נפגשה עם עשרות עדים ופירסמה דו"ח פה אחד, שלדעתי, היה דו"ח שקול ומאוזן שלקח בחשבון את כל הצרכים ואת כל הבחינות של ההיבטים השונים של המשק.

חברת החשמל - ואני רק מעיר זאת לגבי ההשוואה הבינלאומית - מצאה לנכון לשכור את שירותי חברת "קופר אנד לינדברנט" ושילמה להם הרבה, עשרות אלפי דולרים, על מנת שיעשו אנליזה לדו"ח שלנו. להפתעת חברת החשמל, "קופר אנד לינדברנט" סיכמה את הדו"ח: "We support... of the Vardi commission recommendation on regulation of the sector". כלומר, יש לנו כאן חות דעת אובייקטיבית של גוף, שמכיר את משק רשת החשמל בעולם ובדק את העניין. אני חושב, שההמלצות היו מאוזנות מאד, שקולות מאד ולא מתלהמות. הן באו לתת פתרון לגבי צרכי משק החשמל. והראיה היא, שמאנשי משרד האנרגיה ועד הצרכנים, כולם אימצו את ההמלצות.

ההמלצות, שהצענו, הן ברוח השיטות המתקדמות בעולם בנושא רגולציה של מערכות חשמל. רגולציה של מערכות חשמל היא דבר מסובך מאד. בתחום המונופולים, אני חושב

שזה אחד הנושאים הכי מסובכים. לא מדובר באיזה שהוא מונופול שמוכר חלב. מדובר במצרך שיותר מאשר הוא מצרך חיוני הוא מצרך שלפעמים חיים ומוות תלויים בו וכל כלכלת המשק תלויה בו. באיכות החשמל, ויש חשמל באיכויות שונות, תלויים מפעלים כמו "נילית" ומפעלי מחשבים, ולא צריך להרחיב על זה את הדיבור. לענין הזה, מזה שבעים שנה, התפתחו מתודולוגיות כלכליות ומינהליות, שהולכות ומתפתחות במשך כל הזמן.

הבעיה העיקרית, בנושא החשמל, היא איך להכניס מרכיב של שקיפות למחירים. כמו שאנו יודעים, אתה יכול לעשות רגולציה כמה שאתה רוצה, אבל אם אתה מצליח להכניס שקיפות ע"י תחרות, אזי אחת הבעיות העיקריות של המערכת, שהיא איך זה שגם הצרכן, גם היצרן וגם הממשלה יהיו בטוחים בהגינות של המחירים, נפתרת.

ב-1978 ארצות-הברית פרצה דרך, שאחר כך הועתקה במדינות אחרות, בזה שהיא קבעה את החוק שנקרא PURPA שזה: Public Utility Regulatory Act. ואכן, מ-1978 מחירי החשמל בארצות-הברית הפסיקו לעלות באופן מסחרר. יתירה מזו, ההשקעות הקפיטליות בחשמל ירדו באופן מדהים. בעוד שתחנת כוח פחמית ב-1978 עלתה, כמו שמר אילתה ומר ברובנדר יודעים, קרוב ל-2,000 דולר, היום אתה יכול לקנות טורבינות גז במחיר של כ-400 דולר לקילוואט מותקן. כלומר, זו ירידה נומינלית ל-20% ול-30% מהמחיר. זהו דבר, שלא נשמע כמותו. זה קרה, כי השוק נפתח ליצרנים פרטיים. יצרנים פרטיים הביאו איתם ספקי ציוד, והיתה תחרות בין ספקי הציוד. המונופול של חברת חשמל הוא לא רק מונופול של חברת חשמל, אלא הוא גם כמות של מציעים מאד מצומצמים להקמת התחנות. בארץ יש רק מקום תחנות אחד - חברת החשמל. אין תחרות בהקמת התחנות, ומחיר התחנות נגזר מהעובדה שיש רק מקום אחד. בארצות-הברית היו יותר מאשר מקום אחד. היו 5-6 חברות הנדסה רציניות מאד, אך כל הענין גם היה מוחזק באופן מאד tight. הם הכניסו את הענין של יצרנים פרטיים, על מנת שיכנס אלמנט של תחרות, והענין הזה עבד יפה מאד בכל המקומות שאימצו זאת. יש כאן איזו מין צורה, שתיכף אתיחס אליה, לשלילת הנושא של יצרנים פרטיים.

הצענו מערכת המלצות, שאלויבא לכל הדעות, כולל מומחים חיצוניים שבדקו את הענין הזה וכולל מומחים שבאו מאנגליה, ומשרד האנרגיה הזמין מאנגליה, לא היה גורם אחד מקצועי, שלא אמר שההמלצות האלה שקולות ומאוזנות. לשמחתי הרבה, גם הנהלת חברת החשמל הקודמת אמרה זאת וגם ההנהלה הנוכחית באה ואמרה: "ההמלצות האלה הן המלצות סבירות, שאפשר לחיות איתן, והן מאזנות את מערכת השיקולים של היצרן, הצרכן והציבור".

לאחר שמסרתי את הדו"ח, מתוך נסיון רב שנים, אמרתי: "אני מוסר את הדו"ח ומפרק את הוועדה. מה שהיה לי להגיד אמרתי", ולא עסקתי לא בפרשנויות ולא בהתנגחויות וכו'. זו הפעם הראשונה, שאני בכלל מופיע למין דיון מהסוג הזה, כמו שהעמיתים שלי יודעים. אני הייתי קבלן של הממשלה. נתתי להם את החומר. קבלן, שלא על מנת לקבל פרס, אך לא חשוב. נתתי את החומר, והממשלה תעשה עם זה מה שהיא רוצה. לצערי הרב, אני מוכרח לומר שאני נגררתי כאן לויכוח כלשהו.

לפני זה, אעיר עוד הערה אחת. בסך הכל, לדעתי, חברת החשמל בארץ מתפקדת בסדר ואף יותר מבסדר. בסך הכל, היא מתפקדת בסדר גמור. מחיר החשמל בארץ הוא לא הכי זול והוא גם רחוק מלהיות הכי יקר. טיב השירות בארץ הוא לא הכי טוב והוא רחוק מלהיות גרוע. שיפור טיב השירות יעלה בהשקעות גדולות מאד. אם בסערה נופלים עמודי חשמל, זה סימן שלא השקיעו יותר מדי כספים, מפני שאם בסערה שום חוט חשמל לא ייקרע סימן שישנם מקדמי בטחון שעלו הרבה יותר ביוקר ממה ששווה הנזק. קצת קשה אולי להבין זאת, אך זה כמו בעל חנות מכולת שאף פעם לא יהיה חסר לו לחם. אם הכמות גדולה לבעל חנות עיתונים, סימן שהוא מזמין יותר מדי וזורק לפח.

ס' אלחנני:

זה כמו בדיקת הצ'קים.

י' ורדי:

אינני יודע על בדיקת הצ'קים. בסך הכל, אני חושב, שבמדינת ישראל, ואני מכיר מדינות אחרות, אנשים פותחים את השאלטר ומקבלים חשמל וחשמל די טוב בדרך כלל. מה זה נקרא "חשמל די טוב"? כמו שאמרתי, לחשמל יש סוגים ותדירותו עשויה להשתנות. קוראים לזה BROWNOUT. כשאתה צריך את זה לתאורה או לחום, זה לא משנה. כשאתה צריך את זה לדברים מדויקים מאד, זה כן משנה. בדרך כלל, החשמל בארץ עומד בספציפיקציות. חברת חשמל זו אחת מהמטרות, שתמיד נוח להכות בה. זו הבעיה של חברת חשמל ושל אלמנטים נוספים בתוך מערכת החשמל. אבל, דעתי המקצועית, כמה שהיא שווה, היא שבסך הכל מערכת החשמל בארץ היא מערכת שאין מה להתבייש בה. זה לא אומר, שלא צריך לנסות ולחתור כדי להוזילה יותר היכן שאפשר, לשפרה היכן שאפשר ולקצץ בעלויות.

אנו הצענו כמה הצעות. היה לי ויכוח גדול עם בני שרון, לגבי הפירוק של חברת חשמל. לבני שרון יש את הדעה שלו, ולי יש את הדעה שלי. לדעתי, אין מה ללכת ולפרק חברת חשמל של 6,000 מגהוואט, שזו לא החברה הכי קטנה, מר שגב, אך זו חברה בינונית. אני יכול לתת לך אלף חברות חשמל יותר קטנות. לדעתי, אין מה ללכת לפרק אותה, מפני שלפרק אותה זה להכניס עוד דרגי ביניים במערכת המסורבלת של המבנה של חברת חשמל. כמה סמנכ"לים וראשי מחלקות יש לך, שכפופים לך ישירות?

היו"ר ג' גל:

יוסי ורדי, המשך בדבריך.

י' ורדי:

בסדר. אין טעם להכניס עוד דרגי ביניים, שרק יטרבלו ויעכבו את העניין. אבל, יש, בהחלט, מקום ללכת למה שהציע מר ברובנדר: מערכת של שקיפות בעלויות ושל מרכזי עלות ומרכזי רווח. הדבר הזה נעשה. בני שרון חושב שצריך ממש לפרק את זה. אני מוכרח לומר, שרוב חברי הוועדה היו בדעה של בני שרון ולא בדעה שלי.

עתה, ברצוני להתייחס לעצם החוק. תחילה, אני מוכרח להביע את מחאתי, ואינני יודע באלו מלים להגיד זאת. לא האמנתי למראה עיניי, שכתוב בחוק שהחוק בנוי על סמך ההמלצות של הוועדה שלנו.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

מר ורדי, פתרתי את העניין הזה בהקדמה.

י' ורדי:

לא. זה ייפתר, לא אם תימסר הודעה כאן, אלא אם תימסר הודעה כך שכל אלה שקיבלו את החוברת הכחולה יידעו שלחוק הזה אין שום - - -

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אמרתי: ייעשה שינוי.

ס' אלחנני:

אי אפשר.

היו"ר ג' גל:

אי אפשר למחוק מה שנכתב.

י' ורדי:

אבל, זו גניבת דעת.

היו"ר ג' גל:

לכנסת לא יביאו יותר הצעה טרומית. מרגע שזה הגיע לוועדה, דנים בזה, והוועדה מביאה לכנסת כבר דבר אחר. כלומר, אי אפשר לתקן דברי הסבר. מה שאפשר לעשות הוא לתת הודעה או שאני גם בדבריי, כשאציג זאת פעם ראשונה, אתן לזה ביטוי.

י' ורדי:

לי היה סיכום עם השר. הדבר היחיד שלי הוא ה-integrity המקצועי שלי. מר שגב, שליחה שאני אומר זאת אך היה לנו סיכום. אתה אמרת, שאתה לא תשתמש בשמי, אלא לאחר שאתה תקבל את הסכמתי. אמרתי לך שאני לא רוצה להכנס לזה.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

לא השתמשתי, ולא אני כותב את דברי ההסבר. לא השתמשתי, לכל אורך הדרך: לא בתקשורת ולא בשום מקום. אולי בגלל זה שמך נשמט גם באותו דיון. אני חושב, שהסיכום היה ועמדתי בו, ובצדק. זו זכותך. לא אני כותב את דברי ההסבר. אני חייב להכות על חטא, שאני גם לא בדקתי את דברי ההסבר. לא ניסינו להסתתר, בטח לא בהנחייתי, מאחורי הוועדה.

י' ורדי:

בסדר. אני מבקש לתת לזה תיקון מתאים. בין הצעת החוק לבין ההמלצות של הוועדה אין שום קשר.

א' פורז:

אתה מתנגד למה שנאמר: "החוק המוצע גובש, לאור המלצות אלה".

י' ורדי:

אני לא מתנגד. אני מוחה. צריך להיות כתוב: "לחושך המלצות". זו, פשוט, גניבת דעת. זה להשתמש בקרדיט המקצועי שלי, כדי להעביר דבר שאין לו יד ורגל והסכמה. זה לא בסדר.

היו"ר ג' גל:

זה יופיע בדברי הכנסת בדברים שלי.

י' ורדי:

אותו דבר לגבי שאר חברי הוועדה, שחלק מהם טילפן אלי גם כדי למחות. מה שכתוב "ועדת ורדי" זה לא ורדי. לא יעשה כדבר הזה.

לגבי החוק, אינני רוצה להתחיל להכנס לכל הדברים, אלא להצביע על שלוש דברים עיקריים בחוק הזה. ראשית, מה שנקרא כאן P.U.C. זה לא C.P.U. וזה לא דומה ל-P.U.C. זו קריקטורה של P.U.C. אי אפשר לקחת גוף שהוא מחוסר את רוב הסמכויות שלו ולקרוא לו P.U.C. אפשר לקרוא לזה: "המחלקה לאני-לא-יודע-מה", אבל לענין ה-U.C.P. במהותו, בתפקיד ובתפקוד שלו, כמו שמר ברובנדר מכיר זאת לא פחות טוב ממני ואולי יותר טוב ממני, לגבי מה שהוא אמור לעשות, השאירו כאן ל-P.U.C. את היכולת לטפל בתעריפים. כל נושא הרישוי, כל נושא הפיתוח והמיכלול של כל משק החשמל

נלקח, ונשאר לו רק התעריף. לדעתי, זה לא טוב, זה לא משרת את המטרה וזה לא מבצע את ההרחקה - מה שרצינו לעשות - של הרגולציה לגוף שהוא גוף מקצועי, שזו הנטייה היום במשק בכל שאר הדברים. לקחנו ועשינו את הדבר ההפוך. לקחתם בן-אדם מסויים, פרופסור אילתה, ושמעתם אותו בראש גוף - וסליחה שאני אומר זאת בנוכחותו - שזה קריקטורה. או שלמר אילתה אין מה לחפש או שלגוף אין מה לחפש בענין הזה. זה לא נותן את המיכלול של השירותים שצריך לתת. אני גם אומר לחברת חשמל, שלחברת חשמל גם עדיף שיהיה גוף אובייקטיבי, שלגוף האובייקטיבי הזה יש אחריות לספק את החשמל כמו שלחברת חשמל יש. הוא רק לוקח במיכלול יותר שיקולים. בין ה-P.U.C. לבין מה שאנו הצענו אין שום קשר.

הערה שניה היא לגבי נושא יצרנים פרטיים. החוק הזה לוקח מצב רע והופך אותו ליותר רע. במקום שיהיה קונססיונר אחד יהיה קונססיונר-אב ועוד 6-8 תת-קונססיונרים. מדוע? מפני שברגע שאתה לא יכול לגרום לכך שיצרן פרטי מוכר ללקוח, לא השגת את הדבר העיקרי שבגללו אתה עושה יצרן פרטי, וזה שקיפות במחירים. מה שאתה עושה הוא, שיהיו עוד 5, 6 או 7 אנשים, כשאינני יודע על פי אלו קריטריונים זה יהיה ואיך יקבלו קונססיות משנה של חברת חשמל. אם כך, מה הרבותא? לשם מה צריך זאת? למה זה מועיל? מה זה מוסיף? לעומת זאת, יש את הבסיס בענין של היצרן פרטי. כסתם דוגמא אני לוקח את מפעלי ים-המלח. יש להם עודף כושר יצור, והם ילכו ל"פרוטארום" וינהלו משא ומתן עם "פרוטארום". חברת "פרוטארום" תלך למפעלי ים-המלח ולחברת חשמל ותוכל לקנות את החשמל ממי שהיא רוצה. החשיבות היא לא ש"פרוטארום" תקנה מיצרן פרטי. החשיבות היא, שזה עושה שקיפות למחירים. ברגע שהוא עושה שקיפות למחירים, כל העסק נהיה מאוורר, כל העסק נהיה בריא, כל העסק נהיה יעיל וכל העסק מכיל את מערכת הסיגנלים הנחוצה, על מנת שהעלויות יגיעו לרמה הנכונה. כאן, לקחו ועשו קריקטורה של יצרנים פרטיים. - יצרן פרטי, שמוכר רק לחברת החשמל. מה הרבותא?

אלה שתי הערותי העיקריות. יש לי עוד הערות אחרות לגבי ה-10%. אני חושב, שזה צריך להיות 15%, אך על זה אינני מוכן ללכת - -

א' פורז:

מדוע צריך לקבוע בכלל תקרה סטטוטורית בחוק?

י' ורדי:

אגיד לך מדוע צריך לקבוע תקרה סטטוטורית. קודם כל, אינך חייב לקבוע, אך צריך להבין, שבסופו של דבר, את רוב החשמל תספק חברת החשמל. לא רק שהיא תספק, אלא יש לה גם מחויבות להיות מקור הרזרבה של הברירה האחרונה. חברת חשמל צריכה, במסגרת המונופול הטבעי שלה, בסביבה של יצרנים פרטיים, לתת שני שירותים חשובים מאד, שאחד מהם הוא להבטיח את ההולכה. מפעלי ים-המלח בדרום, ו"פרוטארום" בצפון. כשמפעלי ים-המלח רוצים למכור ל"פרוטארום", מישהו חייב להיות המשאית של החשמל. היות ולה יש מונופול על משאיות החשמל, היא חייבת להוביל. לא תמיד זה עולה לה כסף. לפעמים, היא מרויחה. לדוגמא: אם ישנן תחנות כוח בתוך הארץ, ולא על קו החוף, תחנות כוח כאלה של יצרנים פרטיים תחסוכנה לחברת חשמל כסף, כי היום חברת חשמל לוקחת מהחוף את כל החשמל - חדרה, חיפה, תל-אביב ואשקלון - ונותנת לפנים הארץ. לעומת זאת, אם מישהו יקים תחנת כוח בפנים הארץ, חברת חשמל תצטרך לשלם לו, אם ה-P.U.C. יעשה מלאכתו נכונה, עבור העובדה שהוא חוסך לה הוצאות בהובלה. אבל, לדבר הזה ישנם מודלים, ישנן שיטות לחשב זאת ואפשר למצוא לזה פתרון.

א' פורז:

עדיין לא הבנתי מדוע צריך לקבוע איזה שהוא רף סטטוטורי.

י' ורדי:

יהיה לך 70% יצרנים פרטיים, לא תהיה לך מערכת חשמל. היצרנים הפרטיים יכולים

הוועדה המשותפת לחוק משק החשמל
08/02/96

לבוא ולהוסיף על מערכת החשמל הקיימת.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

יוסי ורדי, כדאי לדייק. הרף לא בחוק. הרף הוא במכתב הסכמה עם השרים. תקום ממשלה ותגיד: "אנו רוצים 70% יצור פרטי", יהיה.

י' ורדי:

זהו מכתב הסכמה בין מי למי?

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

זה לא מכתב הסכמה. זה מכתב של השרים. זו החלטת ממשלה. בהמשך להחלטת ממשלה, זו הקביעה. אין בחוק - ועברת ודאי על החוק - מלה או חצי מלה לגבי מה אחוז היצור הפרטי בתוך המערכת הכללית.

י' ורדי:

כן, אך עדיין קיימת מגבלה.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אין שום מגבלה.

ד' ליפשיץ:

לא בחוק. יש החלטת ממשלה.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

זהו הבדל משמעותי.

י' ורדי:

מבחינתי, זה מסרס את המטרה וזה מסרס את המטרה. אבל, אם זהו ההבדל המשמעותי, אז בסדר.

הערת השניה היא, שחברת החשמל צריכה לספק את הבטחון. יצרן פרטי קושר את התחנה שלו. יצרן פרטי לא יכול להקים תחנה ועוד תחנה רזרבית. יש דרישות כאלה של חברת חשמל. צריך להוריד מחברת חשמל את האפשרות לבוא בכל הדרישות הבלתי סבירות האלה.

ר' פלד:

אין דרישות כאלה.

י' ורדי:

טוב. ירדתם מזה.

ר' פלד:

לא ירדנו. זה לא היה בכלל.

י' ורדי:

זה לא היה. זה גם טוב. אלה הערותיי העיקריות. כמו כן, יש את נושא התחרות בין יחידות בתוך חברת החשמל ואת נושא עשר השנים כמובן.

היו"ר ג' גל:

יוסי ורדי, אם הבינותי נכון, אמרת שלושה דברים:

1. אמרת על השקיפות, שהיא פגומה - ולא אשתמש במלים שלך - משום שהיצרן הפרטי לא מתמודד across the board אלא רק בקטע.

י' ורדי:

הביטוי לזה בחוק הוא, שחברת חשמל חייבת לעשות WHEELING ושיצרן יכול למכור לקונה.

היו"ר ג' גל:

ברור לי.

2. אמרת, הוא שהתחום, עליו אחראי ה-P.U.C., הוא צר מדי או לא כולל את כל מה שצריך היה לכלול.

א' פורז:

מסורס.

י' ורדי:

הדבר השלישי הוא נושא עשר שנים. אם רוצים להכנס לענין הזה, מדוע לדחות את כל הסיפור בעשר שנים? יש כאן משפט אחד, שלדעתי, הוא משפט אלגנטי, נכון ופותר את הענין, שאומר: "עד שלא מוציאים רשיונות ספציפיים, המצב נשאר בעינו". לזה צריך להוסיף, שמשרד האנרגיה וה-C.P.U. יוציאו בשקילה ראויה רשיונות ספציפיים מה שיותר מהר ולא יאוחר מאשר שנה או שנתיים.

ב' אבלין:

כתבנו.

י' ורדי:

את כתבת, אך כתבת גם ששום דבר לא יקרה בעשר שנים. בואי ונקרא לילד בשמו.

ר' פלד:

מדוע? 10% בעשר שנים. באמריקה לא הגיעו לזה בעשרים שנה.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

זה 20%, ולא 10%.

א' פורז:

אבל, מדוע לקבוע זאת בחוק? תן לתהליכים הרגילים לפעול.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

ברצוני להעיר הערה ולשאול שאלה. יוסי ורדי, הייתי מבקש, אולי לפרוטוקול, לשנות את הנושא של "קריקטורה". אחרת, נצטרך עוד שינוי ב-blue print - לכתוב: "הצעת קריקטורות". אני חושב, שישנן מלים מעט יותר עדינות מאשר לקרוא ל-P.U.C. "קריקטורה" ולעוד נושא "קריקטורה".

י' ורדי:

לא קראתי לזה "קריקטורה". אמרתי, שזה קריקטורה של P.U.C.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

זכותך לא לשנות זאת. זכותך להשתמש בכל מלה. אני חושב, שיש בזה טעם לפגם.

היו"ר ג' גל:

האמן לי, שאצלו זה נאמר בעדינות.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אני יודע, ישבתי איתו כמה פעמים.

א' פורז:

הוא התכוון למלה: פארסה.

י' ורדי:

פארסה.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

בסדר.

יוסי ורדי, כעקרון, לא סתם העליתי את הנושא של משקים אחרים בעולם. אני חושב, שהיה מן ההגינות, לאנשים כאן שלא מכירים את נושא החשמל, ואני בטוח ששאר חברי הוועדה יקראו את הפרוטוקול בעיון רב לפני שיתחילו לצעוק בתקשורת את הסלוגנים, ואני מבקש ממך באמת בתור אדם שהוא אחד המומחים ביותר בקיאים בשטח, לומר לגבי המשק הבריטי מה קרה, איך נראית שם ההפרטה ומה קרה אחרי זה גם למחיר וגם למשיכה חזרה במושכות.

היו"ר ג' גל:

אילן מעוז ידבר על זה. לדעתי, ישנה קצת אי בהירות בכל הנושא של חקיקה. אנשי הממשלה מצוים, על-פי אלף ואחת סיבות, ליצג את ההחלטות, כפי שנוסחו בחוק. כולנו לא צריכים להיות גאוניים, כדי לדעת שבמהלך הדיון על החקיקה בממשלה היו כאלה שאמרו שחצי מהדברים של יוסי הם הכי נכונים והיה גם החצי השני. בסוף, יוצא דבר כלשהו. תפקיד הוועדה הוא לא לאמץ את המוצר הסופי. תפקיד הוועדה לפתוח מחדש את כל העניין, ואם ישנה דעה שהיא תיתפש ע"י חברי הוועדה, אזי אנו נרצה לתקן זאת בחוק.

רק עכשיו קיבלנו חוק פיקוח על המחירים. הממשלה לא רצתה ועדת ערר, ואני בין אלה שאומרים שכן תהיה ועדת ערר. מעניין אותי מה הממשלה חושבת, אך בסופו של דבר מעניין אותי מה אני רוצה להחליט. תהיה ועדת ערר. החוק, בגלל זה, זה לקח עוד חודשים ימים. לא אוציא חוק, בגלל שאני רוצה לגמור אותו בחודש, כשאין שם ועדת ערר וכשאני חושב שזה עוול ליצרנים במדינת ישראל. אינני רוצה לומר, שביעוץ הבנקים היה אותו דבר. איש לא יאשים את ועדת הכספים, שאיזה שהוא חוק 'סחבנו' יותר מזמן סביר. אני חושב, שעשינו את כל החוקים מהר, ועל שולחן הכנסת אין כמעט שום חוק שהוא בפיגור. לכן, חשוב לנו מאד לשמוע את כל הדעות ולהיות פתוחים. הרי אני יודע, שיוסי ורדי אמר חלק מהדברים, שלגביהם אתם חושבים כמוהו, אך זה לא מופיע בחוק כי הרוב בממשלה חשב אחרת. זה לגיטימי וזה בסדר.

א' מעוז:

ראשית, כיום, אני מנכ"ל חברת "אמיכל" בע"מ, חברה ליעוץ כלכלי, המתמחה בתחומי תשתית ומבנה ענפי.

שנית, למרות הערתך, גם אני צרכן חשמל. כתבתי את זה, ואני לא יכול לשנות זאת.

בשנים 1983-1986 שימשתי כמנהל אגף תכנון ומדיניות במשרד האנרגיה. ב-1986 שימשתי כמנכ"ל הרשות הלאומית לאנרגיה, והייתי יועץ משרד האנרגיה בתקופה של 1990-1987 וכן ב-1992-1994. הייתי חבר יועץ בוועדות הבאות - וטראו כמה ועדות היו - שעסקו בנושא הסדרת משק החשמל:

1. 1983-1984 - הצוות הפנים-משרדי של משרד האנרגיה והתשתית לתיקון זכיון חברת חשמל - יושב-ראש.
2. 1984 - תת-הוועדה הכלכלית למכירת חשמל לרשת החשמל הארצית - יושב-ראש.
3. 1987-988 - ועדת ההנפקה של חברת החשמל - יועץ.
4. 1989 - ועדה להצעת מכר של מניות המדינה בחברת החשמל לישראל, מה שנקרא ועדת פישר - יועץ.
5. 1990-1991 - הצוות הבינמשרדי לבדיקת תעריפי חשמל - ועדת פוגל - חבר.
6. 1990-1992 - ועדת יחיד. הייתי יועץ רשות החברות. מדובר בכתיבת שני מסמכים ראשיים: כתיבת מסמך על מבנה היעד של משק החשמל בשינויים המבניים והתחיקתיים הנדרשים לקראת הפרטתה של החברה, וחיבור טיוטה ראשונה של חוק החשמל.

7. עדות בוועדת ורדי.

8. 1993-1994 - ועדת צ'מנסקי. הייתי יועץ ועדת צ'מנסקי ויושב-ראש תת-הוועדה לרישוי מתקני חשמל.

היו"ר ג' גל:

התבגרת עם חברת החשמל.

א' מעוז:

כן. נכנסתי למשרד האנרגיה ב-1982. באתי לתקופה קצרה של כ-3 או 4 שנים. אני כבר זוכר, שב-1984 ראיתי שני נתיבים להתקדמות ולמהפכים במשרד האנרגיה:

1. רפורמה במשק הדלק.
2. תחום החשמל.

התקדמנו במסלולים מקבילים. נדמה לי, שב-1984 כבר שמנו עין על משק החשמל, למרות שעדיין לא נעשו רפורמות בחו"ל. כבר אז חשבנו ועודדנו את האוצר לרכוש את המניות הפרטיות.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

מה זה "לא נעשו"?

היו"ר ג' גל:

אני מבקש, שחברים שלא יפריעו.

א' מעוז:

אדבר אחר כך על הדברים העיקריים. הרקע חשוב, ואני רק רוצה להראות כמה זמן

עבר מאז שהתחלנו לדון בזה, ולא התקדמנו, וצריך ללמוד לקחים.

היו"ר ג' גל:

אינני לוחץ עליך בזמן. תגיד כל מה שאתה רוצה. אינך צריך לדלג על שום דבר.

א' מעוז:

כבר אז היתה מחשבה לבצע שינויים מבניים בחברת החשמל ולהתאימה לאיזה שהוא מבנה יעד. אמרנו, שיתכן ותהיינה בעיות, כל זמן שישנם בעלים פרטיים - 6%. האוצר הלך והוציא הצעת רכש וקנה את ה-6%. כלומר, למעשה, כבר אז נורה הכדור הראשון, וידענו מתי פג הזכיון וכן שפעם בשבע שנים אתה יכול לרכוש את המפעל וכו'. אני מספר את כל הסיפור הזה, כי זה היה ב-1984, ועתה אנו ב-1996, ויש לי רושם שהתבזבזה האנרגיה ולמעשה לא נעשה דבר, למרות כל העבודות שנעשו. יש לי ספריה שלמה על החשמל, והיו הרבה מאד ועדות, ובסוף אני מקבל חוק חשמל שמנציח מצב קיים.

לפני כן, אפשר לראות את המגמה בעולם. ברצוני לדבר קצת מבחינה מקצועית. הרבה שנים, ראו את נושא החשמל כ-UTILITY, כמערכת אחודה, שתוכל להתקיים רק באופן ורטיקלי - ישנם שלושה מיקטעים עיקריים: מיקטע היצור, מיקטע המסירה ומיקטע החלוקה, ואפשר גם לדבר, כמובן, על מיקטע האספקה. הוא לא אותו דבר כמו מיקטע החלוקה, ואחר כך אבהיר זאת שכן יש בחוק הזה למשל סתירה בנושא הזה. אבל, בשנים האחרונות, ה-pioneers, החלוצים, בתחום הזה היו האנגלים. כשהאנגלים עשו את השינוי הזה ופירקו את הרשות הלאומית לחשמל, היה מצב יותר גרוע מחברת חשמל. חברת חשמל היא לא המבנה הכי גרוע שיש. היתה שם רשות לאומית לחשמל, וזה מזכיר רשות אחרת גם במדינת ישראל. הם פירקו את זה - כמו שאתם יודעים, ובטח כבר כולם יודעים וקיבלו את החומר וקראו זאת - לרשת, לחברות יצור וכו'. אני רק רוצה להעיר, שכאשר עקבתי אחרי החקיקה האנגלית, ואני עוקב אחריה מ-1987, לפני שעבר החוק ב-1989, קראתי את כל המסמכים שעברו בפרלמנט הבריטי. ברצוני לומר, שאם אומרים שבאנגליה כושר היצור הוא פי 10 ממדינת ישראל, אז מה אתה רוצה? בסך הכל, פירקו שלוש חברות, ואחר כך הוציאו את הגרעין והשאירו את זה בבעלות ממשלתית. אני מבין גם במימשק הפוליטי כלכלי. דעו לכם, שההצעה הראשונית של הכלכלנים היתה לפרק את זה להרבה יותר חברות. רק בגלל לחץ שהיה בפרלמנט ופשרה עם פוליטיקאים, פירקו את זה למספר קטן יותר. הבריטים לקחו סיכון במאה אחוז; כשאתה עובר ממבנה A למבנה B, במאה אחוז אתה לוקח סיכון, כי אתה יודע שמבנה A עובד ולא משנה מה המחיר. אני מכיר את חברת חשמל במשך שנים. דרך אגב, לגבי מחיר, אני חולק על מר ורדי.

א' פורז:

היכן אתה חולק? האם אתה חולק כשזה נמוך או כשזה גבוה?

א' מעוז:

לא. אסביר את הנקודה. מבחינה הנדסית, זו חברה מעולה וממש חברה טובה. ישנם שם אנשים טובים, יש הון אנושי טוב וכו'. אבל, מבחינת מחירים, אנא לא לעשות השוואה בינלאומית במחירים, כמו שלקוח מהדו"ח של חברת חשמל, כי להערכת מחיר החשמל היום יכול להיות, וצריך לבדוק זאת, מוטה כלפי מטה לפחות במרכיב ההון. כלומר, ישנם כל מיני סיבסודים וכל מיני עלויות. אני כתבתי זאת בדו"ח פוגל, בנספחים, ורק נציג החברה שלך לא תמך בי. כתבתי, שנתנו לכם תמורה להון נמוכה מדי. אבל, לא על זה אני מדבר. כשאתה עושה השוואה בינלאומית, יש לי כאן שתי נקודות: ראשית, יכול להיות, שהבסיס לא משקף את העלויות לטווח ארוך. דרך אגב, היה גם את העניין של המעבר לפחת. היה פחת לפני 22 שנה, ואחר כך האריכו את זה, ולא רצו לוותר לכם. לא רצו להתחיל עם שולחן נקי. אז, למעשה, הבסיס שלכם לא משקף סיגנל ואיתות לעלויות לטווח ארוך. לכן, צריך נורא להיזהר בנושא הזה. שנית, כשאתה עושה השוואה בינלאומית, אני חושב שזה לא נכון לעשות זאת בצורה כזו, אלא צריך לבוא, לקחת את פרופיל הצריכה שלי, לזרוק אותו לארצות-הברית ולראות כמה הוא היה עולה שם ולהיפך, מה שנקרא "לספר"

"פשה". יש שיטה בכלכלה לעשות זאת. או לחילופין, אני אומר: בואו ונראה מה השכר. בדרך כלל, אנו יודעים שלמונופולים, יש שתי תופעות מעניינות, לא עלינו. במונופול בהשוואה למצב תחרות קיים פער של איזה שהוא X בעלויות, שאפשר לפרקו לשניים:

1. X-inefficiency - חוסר יעילות.
2. רנטה.

מונופולים שונים במשק הישראלי, שאני סקרתי. רק התמהיל משתנה. יש להם את שני הרכיבים. בחברת החשמל הרכיב הבולט יותר, כמו בקואופרטיב לתחבורה, הוא הרנטה. הרנטה, כמובן, לא באה בתשואה. אתה לא תראה זאת לעולם. זה גלוי. זה בשכר. אינני רוצה כאן להרחיב את הדיבור. כשבאים ואומרים: "תעריך יקר או לא יקר", מה פתאום עושים לי השוואה בינלאומית? בוא ותגיד לי מה היה קורה במבנה תחרותי. השכר היה יורד והחשמל היה יורד. אתה צריך לבדוק לפי המדד שלך. תשווה את השכר בחברת חשמל לשכר הממוצע במשק. לכן, מר ורדי, מה שאתה אמרת שזה זול וכו', זה בכלל לא מדד.

א' פורז:

הוא לא אמר שזה זול. הוא אמר, שזה לא הכי זול ולא הכי יקר.

י' ורדי:

לא אמרתי, שזה זול.

א' מעוז:

אני הערתי שתי הערות.

היו"ר ג' גל:

בענין הזה לא תהיה הצבעה.

א' מעוז:

אנגליה לקחה סיכון, כשעברה למבנה הזה. אבל, היא הכניסה בתוך המנגנון שלה של ההסדרה מנגנון התאמה, כך שבמידה והיא עושה שגיאות, היא תוכל לתקן. הראשון תמיד שוגה, והיא עשתה כמה שגיאות. למשל, לגבי חברות ההולכה היא עשתה אמנם פיצול בין היצור לבין ההולכה לבין החלוקה, אך היא נתנה לחברות החלוקה לשלוט בחברות ההולכה. זו שגיאה, ולא חוזרים עליה יותר.

ד' תיכון:

למה זה גרם?

א' מעוז:

השאלה היא במקום, ואסביר מדוע זה חשוב. אמרתי, שיש גם מיקטע אספקה, כלומר לא רק הולכה, חלוקה ויצור. כשאני אומר "אתה יכול להיות ספק", אתה רשאי להשתמש במוליכים האלו, בהולכה ובמסירה, ולספק למישהו אחר, כלומר לקנות מהיצרן ולמכור זאת לצרכן. ברגע שנתנו זאת לחברות חלוקה, שלהן יש גם רשיונות אספקה, הם, למעשה, יוצרים בלמי כניסה לספקים שרוצים לתווך בין היצור לבין זה. לא חוזרים על זה יותר במדינות אחרות.

באנגליה היתה חברת-בת, שהיא אחראית לנושא ההסדרה. היום, עושים זאת כחברה נפרדת. Merrill Lynch סיכם את המגמות האלה כדלקמן:

- "* The generation of electricity no longer is a natural monopoly.
- * Transmission, distribution and generation are separate businesses. Competing generators can use the transmission and distribution systems to sell to customers.
- * Therefore, the electric utility must seek the least cost means of serving the customers, or it will risk losing the customer."

לפני שאעיר את ההערות על חוק החשמל, ברצוני לומר לך, שאני בוש. לפני שתיים-עשרה שנה, כאשר התחלנו עם זה, לא היתה שום רפורמה בשום מקום. היום, מדינות, שהן אפילו לפעמים ברמת פיתוח פחותה משלנו, הן בהרבה יותר מתקדמות מאיתנו. הסיבה לכך היא, שבחלקן הן נדרשות להון של הבנק העולמי, ואז הבנק העולמי, למעשה, מתנה את מתן הסיוע בביצוע רפורמות. מדינת ישראל - עם של גאונים. אתה יודע מה אומרים על זה: מה ההבדל בין גרמנים ויהודים: אצל יהודים, אתה לוקח עשרה אינשטיין ויוצא דביל. בגרמניה אתה לוקח עשרה דבילים ויוצא אינשטיין. אני לא יודע מה קורה לנו. אני נדהם. עשיתי סקירות רבות, ואינני מדבר באויר, ואת האחרונה עשיתי אתמול בלילה. לגבי חלק, אתן לכם מסמכים והוכחות.

ארצות-הברית - במשק האמריקאי פועלות כ-3,300 חברות - חברה אחת במוצע לכל 75 אלף תושבים. מאחר, והצריכה הממוצעת לנפש בארצות-הברית גדולה פי כ-2.5 בהשוואה לצריכה הממוצעת בישראל (דרך אגב, כושר היצור שם הוא 800 מגהוואט)--

א' פורז:

יש שם מינוס 30 מעלות.

א' מעוז:

--במונחי המשק הישראלי ניתן היה לדבר על חברה אחת לכל 188 אלף תושבים, קרי על כ-27 חברות. זו סקירה, שנעשתה לפני שנה.

ב' שרון:

לגבי המספר הזה של החברות, האם החברות האלה לא היו קיימות לפני חמישים שנה?

א' מעוז:

עכשיו, אני נותן תמונת מצב. זהו המסמך. היתה סקירה. אינני רוצה לומר לך את המקור, שכן היית נדהם. הבה נניח שהגזמתי. בארצות-הברית יש 265 חברות אחראיות על 75% מיצור האנרגיה החשמלית, כאשר הממוצע לחברה עומד על כ-2,300 מגהוואט, ולא 6,000 מגהוואט. על פי מדד זה, ניתן היה לקיים כבר כיום שלוש חברות חשמל בתחום היצור, וזאת בנוסף למספר רב של יצרנים פרטיים.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

זו ממש לא עובדה נכונה.

י' ורדי:

המשמעות לא נכונה.

א' מעוז:

אני מדבר על ממוצע. ישנה שונות גדולה. ישנן יותר קטנות, וישנן יותר גדולות. מיד תראה, שזו לא המדינה היחידה. אתה רואה, למשל, שאם אתה מדבר על ה-2,300

מגהוואט או בסביבות ה-3,000 מגהוואט, ולמרות שזה הידרואלקטרי וחלק גם תרמי, בארגנטינה מתקיימים מ-2,300 מגהוואט או 3,000 מגהוואט לחברה. במדינת ישראל ב-1977, בסך-הכל, הכושר הנומינלי של חברת חשמל עמד אולי על 2,600-2,700. בזמנו, בוועדת פוגל, כשבאתי ובדקתי ורציתי לראות יתרונות לגודל, להפתעתי לא מצאתי אותם. יש לך חיתוך של עובדות. אתה לא יכול לטעות בכל.

נורבגיה - פועלות למעלה מ-200 חברות. מיקטע ההולכה משמש כ-COMMON CARRIER. הוא מצוי בידי הממשלה. במיקטע החלוקה המירב מצוי בידי הרשויות המונוציפיות. מיקטע היצור נתון לתחרות. מתקיימות התקשרויות לטווח ארוך בין יצרנים לצרכנים גדולים וחברות חלוקה. 4% מהמסחר מנוהל באמצעות ברוקרים.

אנגליה - אני אוסף קטעי עיתונות. סמדר אלחנני, אני מבקש ממך לחלק כאן את סיפור ההצלחה שפורסם בעיתון "הארץ" לגבי אנגליה. קראתי את המאמרים על אנגליה לגבי הלקחים. כתב על זה גם כתב "הארץ", אבל אני קראתי גם ספרות בנושא זה. מה שקרה הוא, שאכן המחירים עלו בהתחלה, אך הם עלו לא בגלל שהתחרות גרמה לעליית מחירים. למעשה, הם עשו שתי פעולות: הם גם ביצעו שינויים מבניים וגם הכינו את החברות להפרטה. אחת מהאסטרטגיות שלהם היתה להעמיד את הערך של החברות על בסיס כלכלי, כלומר שאם היו מסובסדים ברכיבים מסויימים, התאימו את המחיר לעלויות: מההון המסובסד העלו את זה. התאימו, בלי להתחשב בעבר. כן פחת או לא פחת, התאימו את העלויות. זה הקפיץ את המחיר.

ד' תיכון:

אין זה יכול היה להקפיץ את המחיר ויש תחרות?

ר' פלד:

זה הקפיץ ב-40%.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

המחיר עלה ב-30%.

א' מעוז:

זה הקפיץ בהשוואה למצב של הרשות.

י' ורדי:

מה שעשו באנגליה זה לא מה שאנו מדברים לעשות כאן.

א' מעוז:

אני רק הגבתי. אני אומר, שיש התאמת מחיר. דרך אגב, גם אם היית מפריט מונופול, לא עלינו כמובן, אתה אומר איזה מחיר אתה משלם. אם אתה רוצה לתת איתות נכון גם לצרכנים וגם לצרכי פיתוח, רצוי שהנכסים וההתחייבויות יופיעו בערכם הריאלי, כי מזה אחר כך גם נגזרים התעריפים. דרך אגב, המאמר הזה מקובל עלי.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אם כבר מדברים על השוואה בין משקים, כדאי לציין כמה עובדות מרכזיות. לאנגליה יש גז זמין בכמות בלתי מוגבלת. בטורבינות גז לוקח שנה להקים זאת.

ד' תיכון:

גם לנו יהיה.

א' מעוז:

תיכף יהיה לך.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אבל, לא יהיה לנו בכמות בלתי מוגבלת, בשום מקרה, גם במחיר כזה.

ד' תיכון:

אבל, יהיה גם לנו.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

חבר-הכנסת דן תיכון, סליחה אך זה לא דומה.

א' מעוז:

האמן לי, שאם תרשה לי, אגיע לנושא משק הישראלי.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

זה דבר, שכדאי לציין. ציינת את הרפורמה, וכדאי להגיד כמה תחנות פחם הפסיקו לעבוד עם הרפורמה באנגליה וכמה מוגהוואט.

א' מעוז:

לא סיימתי את דבריי. אני נמצא בשלב של סקירה בינלאומית, ולאחר מכן אומר לך מה תפישתי. היה להם הסדר לגבי סקטור הפחם, שהיה מסובסד, והיו הוראות מעבר מספר שנים עד שהיו יכולים להשתחרר מהחוזים של חברות הפחם וליבא פחם מחו"ל.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

רוצים לדעת את העובדות האמיתיות. זה חשוב.

א' מעוז:

האמן לי, שאני שולט בחומר. אגיד אחר כך מה אני חושב על ישראל.

היו"ר ג' גל:

אני מציע, שנקדיש את הדיון של היום על אנגליה. האם אתה רוצה דיון על אנגליה?

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

יושב-הראש, זה לא כך. אתה קיבלת כאן מידע.

היו"ר ג' גל:

שר האנרגיה, אם אתה רוצה 'לסחוב' את הדיונים, אשתף איתך פעולה.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

לא. חס וחלילה.

א' מעוז:

מה שחולק כאן מעיתון "הארץ" הוא נכון.

היו"ר ג' גל:

שר האנרגיה, תרשום את ההערות, ותגיד את דבריך בסוף לפרוטוקול או לאוזנינו. אם ברצונך להתווכח, בבקשה. לא 'בוער' לי. מדוע עלי למהר?

א' מעוז:

שבדיה - בעקבות נורבגיה ואנגליה, ושימו לב לכך שאחד הולך אחרי השני, יש דרגולציה:

א. פתיחת מיקטע היצור והחלוקה לתחרות.
ב. גישה שויונית לשימוש ברשת ההולכה שתעריפיה יהיו מפוקחים.
ג. חברת Vantenn Fall שולטת ב-50% מהשוק, והחברה השניה ב-20%, ואז היה חשש שם שאולי לא תהיה תחרות, אך בכל זאת עשו זאת. דרך אגב, התחלפו הממשלות, ועכשיו בודקים את הישימות של המודל.

אניח כעת לפיליפינים. נדהמתי לגבי מה שיש בתורכיה, שם האסטרטגיה החדשה היא:

1. לפתח את סקטור החשמל בעלות מינימלית באמצעות הפרטה.
2. למזער עלויות תפעול ותחזוקה וגיוס הון.
3. למקסם את השקעות הסקטור הפרטי במיקטע היצור.
4. למזער השפעות סביבתיות.

להלן עיקרי התכנית המצויה בביצוע בתורכיה: מדובר על חברת החשמל התורכית *Turkiye Electric Kurumu (TEK)*, המצויה בבעלות ממשלתית 100%. היא החברה השניה המשק, וזה מאד דומה לנו, עם מחזור של כ-4.6 מיליארדי דולר. החברה מייצרת 92% מהחשמל. הולכים לפרק את החברה הזו.

היו"ר ג' גל:

אילן מעוז, כדי שאתה לא 'תפספס', אני מציע שתיקח 2-3 נושאים עיקריים בחוק, שאתה חושב שהם לא בסדר ותגיד מה אתה היית מציע. אחרת, אנו נתבלבל מכל הפרטים.

ד' תיכון:

יושב-הראש, תנהג ביד קשה כאן עכשיו.

א' מעוז:

ניסיתי לומר, שישנה כאן זרימה חזקה ושה לא מקרה בודד. כנ"ל בוליביה, פורטוגל, ארגנטינה ואזור ויקטוריה באוסטרליה שזהו מודל מעולה, וכדאי לכם ללמוד. גם בניו-זילנד יש שינוי כלשהו.

עכשיו, אם אתה בא ושואל אותי לגבי המשק הישראלי, הרי שהיו הרבה ועדות.

ד' תיכון:

מה לגבי שוויץ, גרמניה ובלגיה?

א' מעוז:

את שוויץ לא בדקתי כל כך, ולכן אינני יכול לדווח. ישנן שלוש ארצות, שהן, יחסית, ריכוזיות, אותן חברת החשמל מאד אוהבת לצטט: EDF בצרפת, שזה בדרך כלל 70% מבוסס על גרעין. באיטליה לא אוהבים גרעין, אך מייבאים מהם, אם כי גם הם ריכוזיים. בגרמניה לא כל כך ריכוזיים, אך אני לא יכול ללמוד מהם; מדובר על שמונה חברות או משהו כזה, אך זו מדינה גדולה מאד, והיא לא מספיק תחרותית. אבל, גם היא נפתחת. ישנן גם מדינות של השוק המשותף, שמאפשר מוביליות של יצרנים והשקעות הון. זה אדיר.

המשק הישראלי - אנו בחנו זאת הרבה מאד שנים. למשל, בצוות שלי, בעניין רישוי מתקני חשמל, ישב מהנדס, ולגבי דברים שאינני מבין אני שואל. אינני מבין בכל השטחים. ישבנו, בדקנו והגענו למסקנות, על בסיס שיקולים כלכליים והנדסיים, שהולכה באופק, שאנו יכולים לראות היום, אכן היא מונופול טבעי. לגבי חלוקה, אני מדבר על שירותי חלוקה. זה לא חייב להיות אספקה. לגבי חלוקה, אני חושב, שהתרגום הזה של מחוזות, למשל, לחברות, הוא לא מדויק. אני חושב, שהחלוקה למחוזות היתה אקראית לחלוטין.

א' פורז:

מה ההבדל בין חלוקה והולכה?

א' מעוז:

הולכה זה מתח-על ועליון.

א' פורז:

חלוקה זה בטח הנמוך.

א' מעוז:

זה נמוך וגבוה. לגבי חלוקה, לדעתי, לא נעשתה עבודה מדויקת בנושא הזה. תיתכנה עשר חברות חלוקה, ויכולות להיות 15 חברות חלוקה. ככל שהטיפולוגיה והצפיפות של הצריכה תגדל, אתה תוכל להרשות לעצמך יותר חברות חלוקה.

ד' תיכון:

מה זה נותן?

א' פורז:

כל אחת היא מונופול בתחומה.

א' מעוז:

נכון. זה מונופול של כל אחת בתחומה.

ד' תיכון:

זה כמו בכבלים.

א' מעוז:

אתה מפקח כאן רק על שירותי ההון והתחזוקה של הקו, ואם אתה חכם, אל תיתן לה את המונופול על האספקה. באנגליה אמרו, שבשנה הראשונה צרכנים גדולים יכולים לרכוש ממקום אחר וישלמו על ההולכה, כלומר על הכביש הזה, יתנו שירותי הון, והם יכולים לקנות במקום אחר. על ציר הזמן הזה, עד 1998 גודל הצרכן הולך וקטן, עד שכל אחד יוכל לעשות זאת - לקנות ממקום אחר ולהעביר דרך רשת החלוקה שיש לה מונופול בהון. דרך אגב, על המונופולים האלה, שם זה בעיקר מבוסס על שירותי הון, נורא קל לפקח. זו גם חברת הולכה וגם חלוקה.

ד' תיכון:

אולי תאמר לנו גם מה עשו האיגודים המקצועיים בכל אחת? זהו פקטור, שצריך לקחת אותו בחשבון יותר מכל דבר אחר.

א' מעוז:

ודאי, שצריך. ארגנטינה, למשל, התמודדה יפה מאוד בנושא זה או במסגרת החקיקה, והסדירה גם את נושא זכויות העובדים. אתה צודק, שזהו פרמטר, ואי אפשר להזניחו. אני העליתי זאת בוועדת צ'מנסקי, ולא רצו לשמוע.

היו"ר ג' גל:

לתאצ'ר - וזה מתקשר לשאלתך הקודמת - לא היה כל כך אכפת ענין העלות אלא ענין השליטה של העובדים, והיא היתה, במקרה שלהם, פחות קשוחה מאשר עם הכורים. לגבי הכורים, היא הראתה מה היא יכולה והיתה קשוחה.

ד' תיכון:

האם זה מה שנקרא: השאלטר?

א' מעוז:

ברצוני לומר כמה מלים לגבי יצור. אני חושב, שהיום, אפשר להקים אפילו שלוש תחנות, שלוש חברות יצור. אפשר לפצל לשלוש, ועד שנת אלפיים אפילו לארבע. בסביבות 2,000-2,500 מגהוואט זו כבר יכולה להיות חברה.

דיברתם על הגז, והרשה לי להסביר כאן משהו בנושא חשמל. ככל שמדובר בתחנה יותר בסיסית, כלומר שהיא מייצרת גם בשפל, גם בגבע וגם בשיא, אזי יש לך למעשה תחנות יותר גדולות ויש יתרונות לגודל. אם אתה עובר לתחנה שהיא מתמחה יותר בגבע ושיא, יש לך פחות יתרון גודל. כשאתה מדבר על תחנות שמתמחות רק בשיא, אז היתרונות לגודל הולכים ומצטמצמים. זה חשוב, מפני שעד היום, בכל אופן, לפי הטכנולוגיות הקיימות, לדעתי, היה אפשר לפתח מיקטע יצרנים פרטיים בסקטור היצור בעיקר לתחנות שמתמחות בשיא ובגבע.

המהפך של הגז, בהשוואה לפחם - עם הפחם אנו כאן בונים את היחידה הכי קטנה של 550 מגהוואט ושתי יחידות הן 1,100 מגהוואט. מהפכת הגז היא מהפכה רצינית ביותר. כלומר, יכול להיות שאפשר לבנות עם הגז תחנות כוח של 300 מגהוואט, ולמעשה כך משנים את כל האוירה באופן שאתה יכול ליצור מבנה הרבה יותר תחרותי במיקטע היצור. כלומר, בה בשעה שהייתי יכול לבוא ולטעון, לפני חמש שנים, שניתן היה לקיים אולי שתי חברות גדולות עם תחנות בסיס ומספר חברות של יצרנים פרטיים, שברשותן מספר בודד של מגהוואט, היום אני צופה שדוקא בגלל הגז - - -

ד' תיכון:

מדוע? האם זה כי ההשקעה לא כל כך גדולה?

א' מעוז:

זה יעיל, בגלל ה-combined cycles, והוא יוכל להתחרות יפה בפחם. דרך אגב, תמיד יש קשר בין טכנולוגיה לבין כלכלה. לפעמים, הטכנולוגיה יוצרת יתרונות לגודל ופוגעת בתחרות, ולפעמים היא עוזרת לתחרות. אני חושב, שהגז הולך לסייע ליצירת תחרות במיקטע הזה.

מאחר ואני מאמין שאפשר לפתח איזו שהיא תחרות ביצור והחלכה, הייתי רוצה שזו תהיה רשת ללא פניות, כלומר מי שיש לו רשיון על החלכה יהיה COMMON CARRIER וישרת את כולם, ואנא אל תכניסו אותו לקונפליקט. ברגע שאני שולט - ואנו יודעים זאת מ"בזק" - וברגע שאתה אומר לו: "אתה גם מייצר שירות באמצעות התשתית ואתה גם הבעלים של התשתית", אל תדרוש ממנו שתהיינה לו פניות. אין דבר כזה. זה נגד הטבע של בן-אדם. לכן, הרשת צריכה להיות נפרדת לחלוטין.

בעקבות כל הסקירה שלי, אומר שלוש נקודות עיקריות שמפריעות לי בחוק הזה ושהן לא עקביות לפי מה שכתוב כאן.

היו"ר ג' גל:

אילן מעוז, אמרת, שהולכה זה מונופול טבעי. לעומת זאת, בחלוקה היית מפצל לחברות ואת היצור היית עושה 3-4 חברות. האם הבינותי נכון?

א' מעוז:

כן. וכן, יצרנים פרטיים.

היו"ר ג' גל:

וזאת, פלוס יצרנים פרטיים, שיכולים למכור לצרכן הסופי.

א' מעוז:

כן. לגבי החוק, נתחיל מהגדרת "רשיון לאספקה".

היו"ר ג' גל:

אילן מעוז, אני מציע, שתניח לנוסח החוק. אנו עדיין מדברים על הקונצפציה, ולא על הניסוח.

א' מעוז:

אעזוב זאת ואתחום עצמי ל-3-4 נקודות. ראשית, נראה לי לא סביר לחלוטין לא לאפשר ליצרן למכור לצרכן. שמעתי קודם אבסורד A מיוסי ורדי, והייתי חבר דירקטוריון בתי הזיקוק והיה לי אבסורד B. מיתקן האתילן לא היה צמוד לחצרים של מיתקן הזיקוק. כדי להעביר חשמל למיתקן האתילן, צריך לעבור דרך חברת חשמל. זה לא מתקבל על הדעת וזה לא סביר.

ד' תיכון:

אתה מתכוון לבתי הזיקוק.

א' מעוז:

זה סיפור אחר.

היו"ר ג' גל:

אילן מעוז, האמן לי, שהבינונו.

א' מעוז:

בסדר.

שנית, לגבי פרק הזמן של עשר שנים, שאתה נותן לחברת חשמל, שים לב איזה מעמד אתה נותן לה. אתה נותן לה מונופול אבסולוטי להולכה. אתה נותן לה מונופול אינטגרטיבי אבסולוטי בחלוקה. אתה נותן לה מונופול במכירת חשמל אבסולוטי, אתה נותן לה מונופסון ברכישת חשמל ואתה נותן לה מונופול מוביל ביצור. - זה כמעט הכל, וזהו מצב גרוע מאד. אם שמת לב, לגבי נושא רכישה ומכירה, ישנם שני סוגי רכישה ומכירה: אתה יכול להיות מונופול או מונופסון. אני כבר יודע מה קורה אם אתה מונופול או מונופסון. אני יכול לשער, שזה יתבטא ויתנקז לרנטה של עובדי חברת חשמל. לעומת זאת, בארצות, בהן מנסים לחקות את המודל האנגלי, לא מדברים על רכישה ומכירה, אלא ממנים גוף או חברה עבור דמי ניהול, commission, והם עושים הסדרה של השוק. זהו הבדל גדול מאד.

ד' תיכון:

לפי החוק הקיים, האם מה שהיה הוא שיהיה פחות או יותר?

א' מעוז:

דומה בדיוק. זה כואב לי. לאחר כל כך הרבה שנים, מה שהיה הוא אשר יהיה. אפילו אם דרושה תקופת מעבר, היא לא צריכה להיות בת עשר שנים. ראיתי, שבבוליביה הסתפקו בחמש שנים. יש לי כאן המון חומר.

דרך אגב, מבנה היעד של משק החשמל, שזה אותו מבנה שאתה רוצה להגיע אליו ואתה חושב שאתה לא יכול להגיע אליו במדרגה אחת, צריך להיות מעוגן בחוק.

שלישית, היו הרבה דיבורים על זה בעיתונות ובתקשורת, אך אחזור על הנושא. כולנו יודעים, שחברת חשמל זקוקה לגיוס הון. דובר - ואין לי את הספרים ואני רק מצטט - על כמיליארד דולר לשנה. זהו הון עתק. דרך אגב, זה קורה גם בגלל נושא חידוש התשתיות, שהוזנחו שנים וגם בגלל הצמיחה המהירה וכו'.

כל אחד, שמבין ביעילות פיננסית, מבין שחברת החשמל הולכת למצות את המנוף הפיננסי שלה ובזמן די קרוב. היא לא תוכל לברוח מזה. היא תצטרך להכניס הון בעלים. הבעלים היום הם הממשלה. כיום, לא מקובל שממשלות, וכן"ל גם בישראל, נוטות להשקיע הון בעלים. אומרים, שהסקטור הפרטי יכנס. חבר-הכנסת דן תיכון, אתה יודע איזו חברה ימצאו, במציאות הישראלית ובשוק ההון הישראלי, ברגע שיבואו ויאמרו שצריך להכניס הון בעלים וצריך להפריט את החברה. לא ימצאו חברה שהתאימו את המבנה הארגוני שלה למבנה היעד, אלא ימצאו מונופול ריכוזי, והוא יופרט וזה יהיה אסון. ידוע מהספרות, ויש הרבה הוכחות לכך, שמונופול פרטי הוא יותר גרוע ממונופול ציבורי, במיוחד כאשר מדובר בתשתית חיונית כמו חשמל.

י' ורדי:

מר טורבוביץ, האם זה נכון מה שהוא אמר או לא?

היו"ר ג' גל:

אסתר גלר-צבן מהמועצה לצרכנות, אם ברצונך לדבר, בבקשה, אך זה לא הכרחי.

א' גלר-סבן:

אין לי שום ידע בכלכלה, אלא רק במשפטים. לאחר שנאמרו כאן הדברים, קטונתי מלומר או להתייחס לאותם דברים. בכל זאת, אומר כמה דברים כדי להבהיר את עמדת המועצה. ברצוני לומר, שכבר ב-1992, כאשר נשאלנו לגבי חידוש הזכיון, אנו טענו נגד חידוש הזכיון וביקשנו לפתוח את השוק לתחרות. אני מבינה, שיש היום קושי לגבי מה שמכנים כאן "הולכה וחלוקה", אך אין קושי לגבי היצור. אם הדבר הזה אפשרי, אז את זה כבר צריך להכניס לתחרות.

כולנו מכירים את האימרה: "המהירות מן השטן". לחוקק חוק או להעביר את החוק בתקופה קצרה של חודש ימים זה באמת יהיה בגדר אסון. לא צריך להכנס ללחץ בגלל פער הזמנים הללו. היה עד כה הרבה מאד זמן לדון בנושא הזה של חידוש הזכיון, ואם עד כה לא הגיעו לכלל החלטה שהיא טובה לציבור הרחב, אני חושבת שלא צריך להחפז. יש לקחת את כל הזמן הדרוש, על מנת לחוקק חוק שיהיה טוב ובריא לכלל הצרכנים, ובכלל זה גם לקחת בחשבון את החידוש לעשר שנים נוספות. זה באמת בגדר טווח זמן שהוא ארוך מדי, ויש לראות את קיצור הזמן כדבר חיוני והכרחי.

היו"ר ג' גל:

השר עוד מעט הולך, וכשאני חושב על מה שנאמר כאן עד כה, כולל בדברי בפתחה, אני חוזר ואומר שאם נוכל לגמור במועד, נעשה זאת בחפץ לב. אבל, חייבים להיות גם מוכנים לזה שלא נגמור במועד. אני מניח, שלא עשיתם עבודת מטה אצלכם לגבי מה קורה אם ב-5 לחודש אין חוק. אדוני השר, אני מציע לך לעשות עבודת מטה לגבי מה קורה אם ב-5 לחודש אין חוק, מה אתם דורשים אז מאיתנו או מה יצטרכו לעשות כדי לפתור את הבעיות המתעוררות אם לא יהיה חוק.

א' פורז:

אני מבין, שיש חוק של חבר-הכנסת גדעון פת, שרוצה להאריך את הזכיון בשנה או משהו זה.

היו"ר ג' גל:

חבר-הכנסת פורז, לא היית בהתחלה. אמרתי, שתהיה התייחסות גם לזה. אני רוצה, שהם יציגו בפנינו אלו בעיות תהיינה, אם נלך לאלטרנטיבה של חבר-הכנסת גדעון פת. טוב יהיה, אם תתנו זאת על דף נייר כלשהו ותאמרו מה המשמעויות, כלומר לא תאמרו זאת בדיבורים כלליים, אלא תכינו עבודת מטה.

ד' תיכון:

יושב-הראש, בענין זה, מדוע אתה חושב, שצריך להיות הבדל בין מה שקרה היום לפני שנה לבין מה שקורה היום? הרי גם לפני שנה ידעו שהזכיון ייגמר אי שם בתחילת חודש מרץ, ובכל זאת החברה התנהלה. לכן, אני מבקש ממך דבר אחד: שלא יהלכו עלינו אימים, וכל המעוניינים יענו תוך נסיון באמת להיות אובייקטיביים במידת האפשר.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

אנו נביא חומר עובדתי יבש לחלוטין בשאלה שהעלה יושב-הראש גדליה גל.

היו"ר ג' גל:

תביאו שני דברים. אם אתם חושבים שזה רע מאד - כל האלטרנטיבות - תגידו במה זה רע. אבל, בסופו של דבר, תנו לנו גם דף נייר לגבי מה שנדרש לעשות ומה אתם מצפים מאיתנו או מהמשלה לעשות והיה ויהיה הגרוע ביותר. - גם את זה אנו רוצים לדעת.

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

בסדר. תודה רבה.

מ' נדיר:

אני מהנדס חשמל, בוגר הטכניון בחיפה. אני חבר באיגוד מהנדסי החשמל העצמאיים, ויש לי משרד לתכנון מתקני חשמל. בהתייעצות עם יושב-ראש האיגוד שלנו, ביקשתי לבוא ולהגיד כמה מלים. אני מודה לך על הסכמתך לאפשר לי להשתתף בישיבה זו. אני מבקש לקרוא את הדברים מן הכתוב: אתיחס רק לפרק ה' בהצעת החוק - הרשות לשירותים ציבוריים. ברצוני להסביר שתי נקודות. הנקודה הראשונה היא בקשר ליועץ החשמל, שהוא הנאמן של הצרכן אשר מתאם עם חברת החשמל נושא חיבור החשמל הדרוש לצרכן. במצב הנוכחי יש קושי גדול ליועץ החשמל להתאים את עבודתו לדרישות חברת החשמל. כאשר מתחילים לבנות בנין, בית מגורים או מפעל, חברת החשמל נכנסת לתמונה לתכנון ולביצוע החיבור בשלב מאוחר של הבניה, ביחוד כאשר יש צורך לבנות תחנת טרנספורמציה פנימית בבנין, והדבר דורש זמן ממושך מעל חצי שנה של בניית התחנה.

כמו כן, יש גורם מפריע נוסף, שהוא השגת אישורים להתקנת כבלים תת קרקעיים אצל הרשויות כמו העיריות, "בזק", המינהל והמשטרה, דבר שמוסיף זמן נוסף. חברת החשמל היא שמטפלת בהשגת האישורים.

זאת ועוד, ישנם "הכללים בדבר תשלומים בעד חיבורים למערכת אספקת החשמל" שהופקו על ידי המחלקה למחקר באגף הצרכנות של חברת החשמל. אפשר למצוא שם כי מרכיב התכנון של החיבור לבית הוא 12%, מרכיב הוצאות האיחסון הוא 15% ושיעור ה"תקורה" (הוצאות עקיפות) הוא גם כן 15%. אלו אחוזים גבוהים ביותר. עלויות אלו יוקטנו בהרבה אחוזים, באם התכנון והביצוע של החיבור לבית ייעשה ע"י הצרכן בעזרת תכנון של מהנדסי חשמל וביצוע ע"י קבלני חשמל בעלי רשיונות מתאימים. כך ייחסך כסף רב וגם זמן.

כמו כן, הדבר יקצר גם את זמן העבודה של ביצוע "החיבור לבית", היות והצרכן מתחיל התכנון עם הגשת התכניות לרשויות והוא יכול גם לבקש אישורים המתאימים מהעיריה, "מ"בזק", מהמינהל ומהמשטרה מוקדם יותר.

לאור הדברים האלו, ברצוני להציע להוסיף בחוק משק החשמל, בפרק ה' בסעיף 21, אם אפשר, בהמשך לסעיפים (1) ו-(2) סעיף נוסף כדלקמן: "(3) לתת רשות לצרכנים, הרוצים בכך, לתכנן ולבצע בעזרת מתכננים ומבצעים המתאימים לכך את החיבור לבית (חל"ב), בתיאום ופיקוח חברת החשמל. החיבור לבית (חל"ב) יכול לכלול העבודות השונות בתוך החצרים של הצרכן וגם קווי ההזנה עד לתחנת הטרנספורמציה הקרובה, לרבות תחנת הטרנספורמציה עצמה". - הסעיף החדש נחוץ, כי לא ברור מתוך שני הסעיפים המגדירים תפקידה של הרשות אשר תקום, כי יש לה הזכות לשנות סדרי עולם, אם יש לה זכות לשנות סדרי עולם, הקיימים בחברת החשמל אפילו הדבר יגרום לחסכוניות כספיים לצרכן!

נקודה שניה, אליה אני מבקש את תשומת ליבכם, היא שניסוח סעיף 22 סעיף קטן א' לקביעת תעריף החשמל הוא: "הרשות תקבע את תעריפי החשמל על בסיס עקרון העלות, בהתחשב בין השאר בסוג השירותים וברמתם. כל מחיר ישקף את עלות השירות המסויים, בלא שתהיה הוזלת מחיר אחד על חשבון יקורו של מחיר אחר, למניעת סבסוד צולב". אבקש מכם להוסיף לסוף סעיף זה כדלקמן: "מחירי העלות של השירותים יהיו מותאמים למחירי

העלות של שירותים מקבילים בשוק".

י' ורדי:

צודק.

מ' נדיר:

אסביר זאת: מחירי עלות העבודות, שמבצעת חברת החשמל בכוחותיה היא, מחושבים על בסיס שכר עבודה גבוה יותר משכר עבודה המקובל בעבודות מקבילות במשק. אמנם חברת החשמל נעזרת בביצוע עבודות ע"י קבלנים המציעים מחירים במכרז, אבל מספר רב מאד של עבודות מבוצעות בביצוע בלעדי ע"י חברת החשמל, כאשר רכיב השכר לא נקבע ע"י המחירים המקובלים בשוק.

כפי שהסברתי קודם, לדוגמא: חברת החשמל דורשת מחירים גבוהים מאד לתכנון וביצוע של "חיבורים לבית". תוספת ניסוח שמוצא על ידי תבהיר בבירור את סמכותה של הרשות לקבוע תעריפי חשמל אמינים יותר אשר יהיו מקובלים על כל הצרכנים, ותמנע ויכוח בין נציגי הרשות ונציגי חברת החשמל.

נשאלת גם השאלה: האם הרשות תוכל להחליט, למשל, על הגדלת השקעות בתשתית להגברת אמינות הספקת החשמל על חשבון הקטנת הרווחים לחברת החשמל שהיא צריכה להרויח, חייבת, והיא מעבירה לממשלה?

לסיכום: ברצוני לבקש לפרט יותר, לאור האמור עכשיו, את סעיפים 21 ו-22 בפרק ה', כדי להבהיר היטב את תפקודה של הרשות ולמנוע בזה תלונות וטענות של עובדי החברה על פגיעה בזכויותיהם, אותן רכשו במשך השנים בעמל רב, כידוע.

לבסוף, אני מבקש לצרף נציג איגוד מהנדסי החשמל העצמאיים לצוות היועצים המקצועיים של הרשות.

עד עכשיו, מאז התחילו לטפל בהצעת החוק, לא פנו ולא הסכימו שחבר איגוד שלנו ישתתף בצוות של המנסחים של החוק, כדי שיוכלו להביע את קביעותיהם המקצועיות.

יחד עם זאת, הייתי מבקש אם אפשר לתת זכות לרשות למנוע פירסומים בעיתון, שעולים כל כך הרבה כסף - 40 אלף ש"ח, וזה רק בעיתון אחד.

א' פורז:

מי פירסם? משרד האנרגיה פירסם - לא?

מ' נדיר:

זו חברת החשמל. יש כאן תיאור, לפיו אנו משלמים הכי זול חשמל. אבל, למעשה, זה לא מדויק. בספרד משלמים כפול. אבל, זה לא מדויק. אינני אומר, שזה שקר. אנו משלמים סכום גבוה על חיבור לבית. אנו משלמים על יחידת רשת, שגורמת שהצרכן ישתתף בבניית הרשת. כמובן, שאם הצרכן בחוץ-לארץ לא משלם יחידות רשת ואת החיבור לבית בגרמניה הוא עושה בעצמו בתיאום עם חברת חשמל, המחיר יותר גבוה. כלומר, בצורה כזו, כפי שהתעריפים קיימים, קל מאד להגיד: "אתם מקבלים את החשמל בחצי חינם".

ד' תיכון:

האם, לדעתך, יש סיבסוד צולב?

מ' נדיר:

כן. אני חושב, שהמחיר מסובסד בארץ ע"י המחירים שעולים חיבורים לבית ויחידת רשת. ישנה כוונה בדו"ח פוגל מ-1991 לבטל את המחיר ליחידת רשת, ובאמת התחילו לעשות את זה. עברו ארבע שנים, והמחיר ירד עד עכשיו במקצת, ולפני שבועיים הוא עלה בחזרה, ואינני יודע מדוע. שאלתי את מר אבינועם ברקוביץ, והוא אמר שזה בגלל התייקרות מחירים של החמרים.

ד' תיכון:

האינפלציה דוקא לא עלתה השנה.

מ' נדיר:

לכן, שאלתי אותו: מדוע? זו התשובה לשאלה מדוע אנו משלמים חצי - -

י' ורדי:

דבר אחד ברור - יותר כבר לא תקבל עבודות מחברת חשמל.

מ' נדיר:

אני לא מקבל עבודות מחברת חשמל.

היו"ר ג' גל:

יורם טורבוביץ, האם אתה רוצה לקחת חלק עכשיו?

י' טורבוביץ:

לא.

היו"ר ג' גל:

אם אין מישהו נוסף, שלא נתתי לו לדבר, נשמע את חבר-הכנסת דן תיכון.

ד' תיכון:

רציתי להעיר לשר, אך הוא הלך.

היו"ר ג' גל:

ישנם כאן אנשים, שעובדים איתו, והם יעבירו לו. הוא יקרא את הדברים בפרוטוקול.

ד' תיכון:

הנציב העליון העניק את הזכיון לפני שבעים שנה, אך גם אז הוא הבין שלירושלים יש בעיה מיוחדת והוא העניק את הזכיון לחברת החשמל למעט ירושלים.

ש' ברובנדר:

זה לא הוא הבין את זה. בית-משפט בינלאומי בהאג הבין את זה.

ד' תיכון:

יכול להיות. זה לא משנה לי. האמן לי, שאני למדתי באותו בית-ספר בו אתה למדת ואני גם זוכר משהו. עקבתי איך חברת חשמל רכשה, באמצעות הממשלה, את החברה המזרח ירושלמית; הייתי במשך שנים רבות לקוח של החברה המזרח ירושלמית, שניסתה להתחרות עם חברת חשמל, ורמת השירות, לכן, לפחות בשנים הראשונות, היתה גבוהה ביותר.

ברצוני לומר לך כמה דברים. דעתי איננה נוחה ממה שקורה, בהתחשב בעובדה שהנושא הפך להיות נושא פוליטי. כלומר, מה שמטריד אותנו, למעשה, זה הפרוצדורה ולא המהות. זה כאילו שישנם אנשים מחוץ לחדר הזה שעוקבים אחר מה שנעשה כאן - והחוק, במתכונת הזו, הוא, למעשה, הנצחת הקיים לתקופה של עשר שנים תוך כדי שינויים קוסמטיים ביותר ולא מהותיים, ועשר שנים זה יובל היום במדינה מתקדמת - ורוצים דבר אחד משולחיהם: שהחוק הזה ייגמר לפני הפריימריס. איש עדיין לא יודע מתי יתקיימו הפריימריס בשתי המפלגות, אך אם הפריימריס יוקדמו, יש לשער שגם לוח הזמנים, שניתן לוועדה על פי החוק כדי לשמור על רציפות הזכיון, ילך ויתקצר. לכן, הבעיה הפרוצדורלית הופכת למהות. אם אנו מחליטים שהוועדה תהיה ועדת יחיד, בצורה כזו או אחרת, כך שיושב-הראש למעשה יהיה האיש היחיד מבין חברי-הכנסת שיהיה נוכח כאן, דעתנו לא נוחה מזה אך הכנסת שומרת על הרציפות. אנו, בחודש האחרון, לא נוכל להיות כאן מטעמים ברורים. יש לנו נסיון מחוק ניירות ערך (תיקון 9), שגם אז עשה זאת חבר-כנסת אחד, שהחליט שהוא לא רץ. הוא הכין את החוק, וישנם כל מיני סיפורים על כך, והשבוע שמעתי כמה סיפורים מסמדר אלחנני כיצד התנהלו העניינים בעת שהחוק נדון.

לכן, למעשה, אנו צריכים לקבל החלטה אחת: לא להכנס למהות, לגבש עמדה לגבי הפרוצדורה ולהיות אמיצים. אני יודע, שאתה יכול לומר לי: "אתה אמיץ, כי אין לך 11 אלף פריימריסטים". אנו צריכים לקבל החלטה, שאומרת: "רבותי, עם כל הכבוד לכם, ועדי העובדים, עניינכם נשמע. אנו מפסיקים לדון בענין הזה עד הפריימריס של שתי המפלגות, מתוך הנחה שאולי זה יוקדם וגם אם זה לא יוקדם התאריך הוא אי שם בסוף מרץ. אנו נחדש את דיוני הוועדה מיד לאחר מכן ועוד לפני תחילת מערכת הבחירות". אני בטוח, שלפחות אז - כאשר מן הבחינה האישית, מן ההיבט האישי, חלק מאיתנו, היה מרגיש עצמו משוחרר לדון בנושא, והחלק האחר שמטעמים ברורים לא היה מרגיש עצמו משועבד לגורם חיצוני כזה או אחר - נוכל להתייחס לנושא הזה ביתר רצינות.

מדובר כאן בענף בסיסי. למעשה, המבנה של ענף החשמל משפיע על כלל המשק ללא יוצא מן הכלל. כל היצור וכל חיינו מושפעים ממה שנעשה בחדר בו נמצא השאלטר של מדינת ישראל. אינני אומר, שזה קל, מפני שהלחצים יהיו ענקיים, כדי שאנו נעסוק אך ורק בענין הזה. אבל, אני הייתי אומר לעצמנו, שנתכנס בתחילת השבוע הבא ונדון במהות, שבמקרה הזה היא הפרוצדורה, ונקבל החלטה אמיצה, כדי שלא נשים את הוועדה הזו ללעג ולקלס. בקלות רבה יכולתי להיות נוכח בזה הרגע באיזה טקס חתימה שנערך באיזה שהוא מקום, בו מצויים כל חבריי. לכן, כדי שלא יאמרו לנו, שבפברואר-מרץ 1996 נהגנו בחוסר אחריות ציבורית, כשהחלטנו לקדם את הענין הזה משום המחזות שהיו וליוו את דיוני הכנסת בעת הקריאה הראשונה ביום שני לפני שבוע וחצי, אני פונה אליך, בשם האופוזיציה, ומבקש שנקיים דיון בפרוצדורה, שבמקרה הזה היא מהות. לא לחינם שאלתי את השר איך נהגו הספקים, איך נהגה חברת חשמל ואיך נהגו הבנקאים לפני שנה, כשהיה ידוע שהזכיון עומד לפוג ב-5 במרץ 1996. אם נקבל החלטה שאומרת שהענין יידחה לתקופה מוגבלת קבועה בחוק, אני מניח שנוכל לחזור, לפחות חלק מאיתנו שייבחר, לענין הזה ביתר רצינות גם בשלב מאוחר יותר ונסיר את החרב המתהפכת הזו מעל ראשנו.

שמעתי חלק מהדברים. שמעת, שעל הדוגמא הבריטית מתווכחים האם זו הצלחה או כשלון. לבריטניה יש מסורת בתחום ההפרטות, אינני זוכר כרגע את שם מנהיג איגוד כורי הפחם בבריטניה, שהוא אדם רב עוצמה במפלגת העבודה, בלייבור, שלאחר מכן הפך גם למנהיג האיגודים המקצועיים. הוא החזיק את מפלגת העבודה באופוזיציה במשך שנים רבות.

י' ורדי:

לא קוראים לזה "אופוזיציה". יש לזה שם אחר.

ד' תיכון:

הוא החזיק אותם במשך שנים רבות באופוזיציה, משום השקפת עולמו שהאיגודים המקצועיים הם מעל הכל ולהם מותר לעשות הכל, והמצע של הלייבור כופף לצורך הענין של איגוד כורי הפחם. אני מקווה, שלא זה המצב בארץ, אך נדמה לי שאנו קרובים מאד לאותו מצב בו למעשה האנשים שעל השאלטר מהלכים עלינו אימים, ובצדק. אני לא יכול לבטל את ההשפעה שלהם על חלק מחברי-הכנסת, אם כי הייתי רוצה לראות פרלמנט הרבה יותר חזק. זו חולשתה של הדמוקרטיה בתקופה כזו.

כל שאני יכול לומר לך הוא, שאנו מבקשים לקיים דיון בפרוצדורה, כדי שלא נוחזק כאשמים לחקיקת חוק שהנציח את מה שהיה לתקופה של עשר שנים, ואינני יודע מה יהיה בשנת 2006. אין ספק, וכבר הסביר מר ברובנדר בצורה אינטלגנטית מאד כשענה לשאלתי: "למעשה, שום דבר לא השתנה עם תיקון כזה או אחר". אני מניח, שהעולם ירוץ קדימה, ואנו ניפול אחורה ואולי לא נתקדם, משום שבענף הבסיסי ביותר, שנותן את הטון, אם אנו כאן לא מצליחים לעשות רפורמה, אנו ניכשל בכל תכנית ההפרטה, כי כאן נכנעים לאיגוד עובדים, וכולם לומדים מן המהלך הזה. כולם יכירו את עוצמת הפריימריס, וכולם יכירו מה צריך לעשות. למעשה, ההשלכה של ההתנהגות שלנו משפיעה על ההפרטה, בכל פעם שמדובר באיגוד עובדים גדול. אני מניח גם, שלבנקים יש איגוד עובדים חזק מאד, והוא בקלות יכול ללמוד ממה שקורה כאן.

אם אני מסכם את המבוא הארוך שלי, הרי שכאן צריך לקבל החלטה אמיצה ביותר - לדחות את הענין הזה לפחות בחודש ימים. ממה נפשך? בסך הכל, מדובר בחודש ימים. אם לא נותנים לנו לדחות בחודש ימים, משמע שמישהו רוצה שנוציא מתחת ידינו חקיקה לא טובה, לא מסודרת ואולי לא מתקדמת, וכאן נפקיר את האינטרסים של כל אזרחי מדינת ישראל ללא יוצא מן הכלל על מזבח ועד העובדים החזק של חברת החשמל.

התנהגות הנהלת חברת החשמל נראית בעיניי תמוהה, כי, בסופו של דבר, האנשים הללו הם נציגנו, נציגי הציבור, והם לא נבחרו כדי לשמר את מה שהיה בבחינת "מה שהיה הוא שיהיה". אנו רוצים לשמוע את דעתם האובייקטיבית לא כמי שנתמנה להיות מנכ"ל ולכן הוא צריך לשמר את מה שהיה, אלא כמי שנתמנה על ידינו לנהל את חברת חשמל והוא רואה את האינטרסים של הציבור כחשובים לא פחות מן האינטרסים של ציבור עובדי חברת חשמל.

ר' פלד:

אתה מגיב על דברים שעדיין לא נאמרו.

ד' תיכון:

בדיוק. אתה צודק במאת האחוזים. הגדרת זאת נכון. גם השתיקה הרועמת של ההנהלה מתפרשת.

י' ורדי:

זה נקרא: מכת נגד מקדימה.

היו"ר ד' צוקר:

חבר-הכנסת דן תיכון, אמרת שהוא ישמיע את דעתו. זה מה שאתה מצפה ממנו.

ד' תיכון:

לא. אני, בהחלט, התכוונתי למה שאמרתי לגבי השתיקה הרועמת של הנהלת חברת חשמל, שיש לה מה לומר והיא צריכה לומר. המעמד שלך הוא כזה, שאתה צריך להשתתף בדיונים האלה כנציגנו הבכיר, כי מדובר בך. אתה, ודאי, תרצה לומר לנו מהי השקפת עולמך.

היו"ר ד' צוקר:

ודאי שהוא יגיד.

י' ורדי:

העמדה, שלי נמסרה על ידי חברת החשמל, היא שהם מאמצים את הדו"ח שלנו. לא שמעתי דבר אחר בינתיים.

ד' תיכון:

אני מוכרח לומר לך, שבחדר הזה שמעתי כבר מנגינות אחרות או לפחות זמירות אחרות.

אני חוזר ואומר, שאני מבקש, שנקיים דיון בישיבה הבאה, כי זהו, למעשה, המפתח לכל דבר.

א' פורז:

אני תמכתי בחוק הזה בקריאה הראשונה. אינני מצוי לעומק בנושאים האלה, אך נדמה לי שאנו מדברים באחד הנושאים המורכבים, המסובכים וכבדי המשקל. לפעמים, יש נושא מסובך מאד, אך הוא קל ערך ונוגע לדבר קטן כלשהו, כך שגם אם הוא מסובך ועושים טעות זה לא נורא - עשית טעות בדבר זניח. כאן מדובר באחד הנושאים כבדי המשקל ביותר, ולכן היה רצוי מאד שאנו לא נעשה טעויות. אחת הדרכים לא לעשות טעויות היא לעשות עבודה יסודית מאד, לשמוע את כל מי שצריך לשמוע ולבחון את הדברים לעומק ולא בהסטריה. אני סומך על יושב-ראש הוועדה, שיקדיש לחוק הזה את כל הזמן הדרוש, לא באופן הסטרי ולא לפי סטופר של אף אחד.

לעצם העניין עצמו, אני, כמובן, עדיין לא גיבשתי עמדה סופית, שכן אולי לא שמענו את הכל. אבל, לפחות מבחינת השקפת עולמי, מונופול הוא רע, ואתה צריך למזער את עסקי המונופול בכל מקום שאתה יכול למזער אותו. ישנם דברים, שאינך יכול לעשות. עד כמה שאני יכול להבין, לגבי הולכה, במדינה בגודל של ישראל כנראה שאין מנוס. זהו באמת מונופול טבעי. אבל, ישנם כמה קטעים אחרים, שלפחות לפי ההצעה נראים לכאורה כמתן מונופול במקום שאין הכרח לתת אותו. לדוגמא: אם יש עניין של חיבור לבית, אזי אם ישנה קבוצה של קבלנים מורשים, אפשר שכל אזרח, תמורת משהו, יקח לעצמו את מה שהוא רוצה ויתחבר ותהיה תחרות לגבי איך מתחברים לבית.

ש' ברובנדר:

זה לא בחוק. זה בכללים.

י' ורדי:

תכניס זאת לחוק.

א' פורז:

אמרתי, שאינני בקיא בעניין וזה לא התחום שלי, אך ניהלתי מאבק קטן כלשהו בעניין

חשמל חינם לעובדי חברת החשמל ונכשלותי. לדעתי, הצעתי הצעה הגונה מאד כלפי עובדי חברת החשמל. בשעתו, הצעתי, שהם יקבלו חשמל חינם פי שלושה מהצריכה של משפחה ממוצעת, שאז היתה כ-4,000 ומשהו קילוואט בשנה, והתכוונתי שהם יקבלו 12,000 קילוואט. הגיע לידיעתי, שישנם כאלה, שצורכים 20,000-30,000 קילוואט, ולכל דבר יש מה שנקרא: מצב של abuse.

א' בן-בסט:

כדאי להם להקים תחנת חשמל פרטית.

א' פורז:

אני לא יודע. ציפיתי אז, שעובדי החברה יגידו: "זו הצעה הוגנת וצודקת. אנו אכן נחייב את העובדים, שמשתוללים, לשלם". בדקתי, והסתבר ש-80% לא צורכים יותר ממה שאני הצעתי. המקרים האלה חריגים, וקבוצה קטנה מבאישה את ריח כולם. בסופו של דבר, נכשלתי. לא נכשלתי בבחירות לוועד עובדי חברת חשמל. לא הייתי מועמד. נכשלתי בהצבעה במליאת הכנסת, כי הם הצליחו - ועד העובדים הזה - להפיל את אימתם וחיתתם על חברי-כנסת רבים מאד.

ש' ברובנדר:

היתה נקודה שאמרו, שנושא הסדרה של יחסי עבודה לא ייעשה בחקיקה. וזאת, לפחות אצל אלמוזלינו.

א' פורז:

לא היתה לי שום בעיה, אם היו מודיעים בכנסת שהגיעו להסדר וזה וולונטרי. הייתי מסיר את החוק ממש באותה שניה ממש. אבל, עד רגע זה אני מבין שמי שצורך מעל 25 אלף קוראים לו לוועד, עושים לו "נו, נו, נו ופויה" והוא לא משלם.

ש' ברובנדר:

הוא כן משלם.

א' פורז:

אולי עכשיו הוא משלם. בסדר. זה לא חשוב.

ברצוני לומר לכם - ועתה אני מדבר כאיש פוליטי - ששמעתי שועד העובדים של חברת החשמל פוקד אנשים, באופן סיטוני, למפלגת העבודה, כדי להשיג באמצעות זאת השפעה בכנסת וכו'. בעיניי, זהו דבר פסול, מכוער ולא דמוקרטי.

היו"ר ג' גל:

זו לא עובדה.

א' פורז:

הרי אנו מדברים על ענייני ארץ-ישראל והבדלים שבין המערך לבין הליכוד. אינני מאמין, שדוקא אנשי חברת החשמל, מבחינה אידיאולוגית, משום מה מזוהים כל כך עם מפלגת העבודה בדיספרפורציה והם מאמינים בשלום. משום מה, עובדי חברת החשמל מאמינים בשלום יותר מעובדי הרכבת. אני חושב, שחלק גדול מהם לא יצביע למפלגת העבודה, וגם זה דבר פרובלמטי כשאדם מתפקד במקום אחד ומצביע למפלגה אחרת מכל מיני טעמים.

י' ורדי:

חבר-הכנסת פורז, גם אין על מה להגן. החוק, כמו שהוצע בהתחלה, לא עושה שום נזק לעובדי חברת חשמל. בסך הכל, זהו משחק שרירים כאן. זה לא שהם מגינים על איזו שהיא מהות שמסכנת את קיומם. הגיע הזמן לומר גם את זה.

א' פורז:

בלי להביט בזה לעומק, נראה לי, שאנו מדברים בשירות או במוצר שהולך להתרחב מאד בשנים הקרובות והיקף האספקה יגדל. נכון, שישנם שינויים טכנולוגיים שחוסכים כוח אדם, אבל נדמה לי שבגדול כדי לספק חשמל לתושבי מדינת ישראל בשנים הקרובות לא יהיה צורך לרדת במצבת העובדים של חברת החשמל. אני מבין, שנוח מאד לעבוד במקום עבודה, כשמקום העבודה הוא מונופוליסטי וגובה מה שהוא רוצה ויכול לשלם לי מה שאני יכול להוציא ממנו. באיזה שהוא מקום יש כאן מעגל לא סימפטי. מכל מקום, אין לי שום דבר נגד עובדי חברת החשמל, ואני מאחל להם הצלחה. אבל, לא צריך להגזים בשום דבר.

אחד הדברים הנוספים, שאני מוכרח לומר שלא אהבתי, זה התנהגות הממשלה בעניין הזה והדרך בה זה הובא. קראתי, שזה הוסף. לפחות שר האנרגיה הקודם, אמנון רובינשטיין, שהיה בהודו, סיפר לי שבסדר-היום של הממשלה זה לא הופיע וזה הוסף ברגע האחרון. כנראה, שישנם כאן שיקולים כלשהם מעבר לשיקול הענייני.

לא גיבשתי עמדה סופית, אך עמדתי העקרונית היא שבכל מקום שאנו לא מחוייבים לתת מונופול ואפשר לפתוח לתחרות, אני בעד. אני מציע, שנקיים בחוק הזה את הדיונים הכי מעמיקים שאפשר. למרות שבמפלגתי גם ישנם פריימרים, אך הם לא כל כך מעניינים אותי ויש לי את כל הזמן שבעולם, אקדיש להשתתפות בישיבות האלה ולשמיעת כולם את כל הזמן שיידרש.

יושב-הראש, אמרת דבר אחד טוב וחשוב. לפחות לי נראה, שאם הזכיון יפוג, באותו יום לא יפסיקו ליצר חשמל, אך יכול להיות שאפשרות הכניסה למקרקעין ופיתוח רשת וכל מיני עבודות כנראה שיהיו בלתי חוקיות, ולכן חייבים למצוא פתרון.

ש' ברובנדר:

גם התשלומים לחשמל.

א' פורז:

יכול להיות.

היו"ר ג' גל:

אני אומר, שיש הרבה בעיות, ואינני אומר שאין בעיות.

א' פורז:

לכן, לדעתי, בצדק, העיר יושב-הראש שלאור מורכבות העניין, ומאחר ולפחות לי נראה לכאורה שעד המועד הזה אנו, בתחילת מרץ, לא נספיק לסיים את החוק לקריאה שניה ושלישית, טוב יעשו אנשי משרד האנרגיה אם יביאו לנו בינתיים, דרך הממשלה, כי אין לנו הצעת חוק אחרת, אם כי יש את העניין של גדעון פת, איזה שהוא הסדר ביניים עד שנסיים את העניין, כדי שנוכל לעבוד בניחותא.

היו"ר ג' גל:

שירתתי שנים רבות בצנחנים, ותמיד השאלה הראשונה, ששאלתי, היא מה יהיה אם המצנח לא ייפתח. תמיד צריך לראות מה קורה במצב הכי גרוע. אחר כך, אתה מתחיל

לראות מה המצב. לכן, אמרתי, שאני מבקש לדעת - ולא הייתי שואל זאת, לו החוק היה בא לפני שנה - מה יקרה במקרה הגרוע ומה נדרש לעשות. אינני רוצה לעשות זאת "חפז". גם אני לפני שבוע או עשרה ימים חשבתי מה יקרה והאם יקחו את תחנות הכוח או יפסיקו לעשות חשמל, אך שוחחתי עם אנשים והבינתי שישנן בעיות, וזה לא פשוט ולא צריך לזלזל בזה.

אם הבינתי נכון את דברי האורחים והדוברים בישיבה הנוכחית, למעשה, אתם ביטאתם 3-4 סוגיות שהן סוגיות במהות, שלדעתכם החוק לא נותן עליהן תשובה.

אינני יודע מהיכן חבר-הכנסת דן תיכון לוקח את כל הסיפורים שהוא סיפר כאן בנושא לחצים, אלא אם כן משהו מהוועד דיבר איתו ואז הוא יכול להגיד זאת. האיש היחידי, שביקש ממני לעשות זאת מהר, הוא שר האנרגיה. איש לא פנה אלי, איש לא דיבר איתי - גם לא הוועד.

י' ורדי:

יודעים, שאתה חשוף ללחצים.

היו"ר ג' גל:

איש לא דיבר איתי. אומר יותר מזה - אם אפשר לומר משפט כזה, אני יכול לומר לכל מי שמתמודד בפריימריס, שכאשר אתה הולך בדרך של התעקשות עם איזה שהוא מגזר, גם אם הוא מהווה 10% מהבוחרים, ואתה הולך על דבר נכון, הם יהיו נגדך ו-10% מכל אלה שלא תמכו בך יתמכו בך. נטו לא נשאר שום דבר. אין כאן שום הפסד.

ד' תיכון:

חבל, שאפשר לאמת את דבריך רק לאחר מכן.

היו"ר ג' גל:

זה נכון. להבדיל מכמה מחבריי, שהזדרזו לומר היום שהם מאמצים את ועדת החקירה לנושא הבנקים, ועל אף שישנם הרבה מאד בוחרים שאני מצפה לתמיכתם, אחזור ואומר שזו דמגוגיה וזה לא יוביל לשום דבר פרט לאנרכיה ואם משהו מהקיבוצים או מהמושבניקים חושב שגבו ממנו ריבית שלא כחוק המקום לבדוק זאת הוא לא ועדת חקירה אלא בית-משפט.

ד' תיכון:

הערה - אני מבקש ממך, לאור תגובת חברים בממשלה, לעכב את ביצוע ההסדר המשלים.

היו"ר ג' גל:

זה לא על סדר-היום.

ד' תיכון:

אתה הערת על זה.

היו"ר ג' גל:

אני אומר: אי אפשר. לדעתי, הציבור גם לא מעריך אנשים, שמתלקקים. הם יודעים להעריך, כשאומרים להם את הדברים בפנים ובאמת.

אף על פי כן, אני גם מציע לנו: זה לא יעד שלא לעשות זאת עד ה-05/03/96. הכנסת גם לא יכולה שלא לעבוד. ודאי, שאי אפשר להעמיס, בחודש הזה, על חברי-הכנסת

יותר מאשר בימים רגילים. לכן, אמרתי - ובזה פתחתי את הישיבה, ואני גם עוסק בזה כבר כמה ימים - שאנו, בישיבה הבאה, נבדוק את המשמעויות של מה קורה בתאריך עליו מדובר ונראה מה הן האלטרנטיבות. בואו ולא נאמר עכשיו מה נאמר אחר כך. נשב ביחד ונבדוק את הדברים.

ד' תיכון:

אני שמעתי את השר.

היו"ר ג' גל:

אני חוזר ומבקש ממנכ"ל המשרד: אתם תכינו את כל מה שיש לכם לומר לגבי מדוע זה אסון, אם אתם חושבים כך, לא לחוקק את החוק. יחד עם זאת, תביאו נייר עבודה לגבי מה נדרש לעשות והיה וכן יעבור התאריך ואין חוק.

א' קרשנר:

הישיבה הבאה תתקיים ביום שני.

היו"ר ג' גל:

אני נועל את ישיבת הוועדה.

אני מודה לאורחים ולכל מי שהיה איתנו.

הישיבה ננעלה בשעה 12:40.

-47-

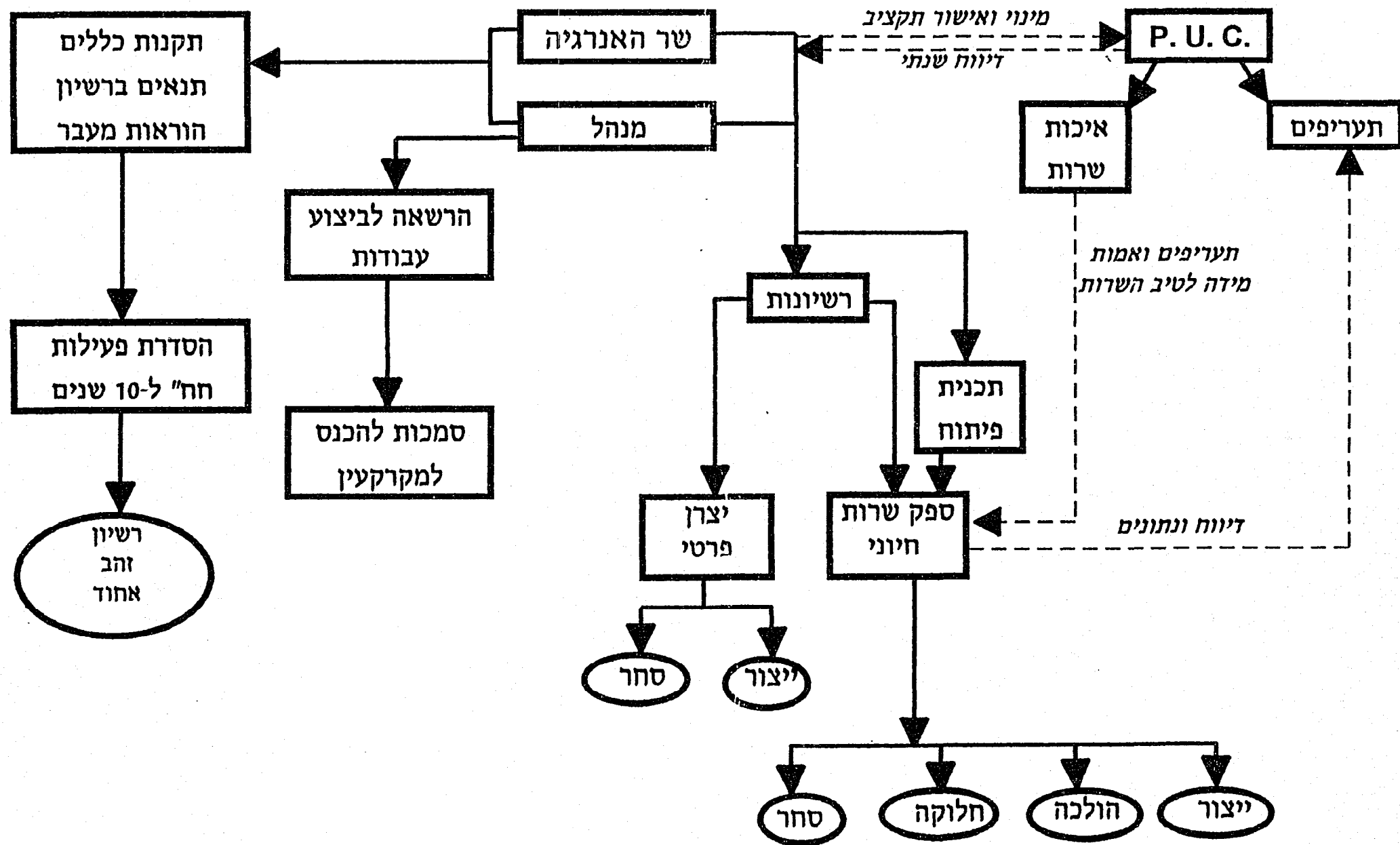
מס' 08/02/96
ע"פ חוק חש"מ
3 ק"ס
1 ס"ל

כרונולוגיה של חוק החשמל

מינוי ועדת ורדי	19.1.92
דו"ח ועדת ורדי - דו"ח הועדה לבחינת הזכיון לחשמל.	31.12.92
דו"ח צ' מנסקי משק החשמל בישראל - ארגון מחדש - דו"ח משולב.	19.7.94
החלטת ממשלה מס' 3880 - מבנה משק החשמל.	28.8.94
החלטת ממשלה מס' 5484 - מבנה משק החשמל.	28.5.95
הצעת חוק משק החשמל - (חובת כחולה).	24.1.96
קריאה טרומית.	29.1.96

חוק משק החשמל 1996

מבנה סכמתי

05/02/96
סדר גלגל
סדר גלגל

202

-48-

עקרון הדישוי של חברת החשמל

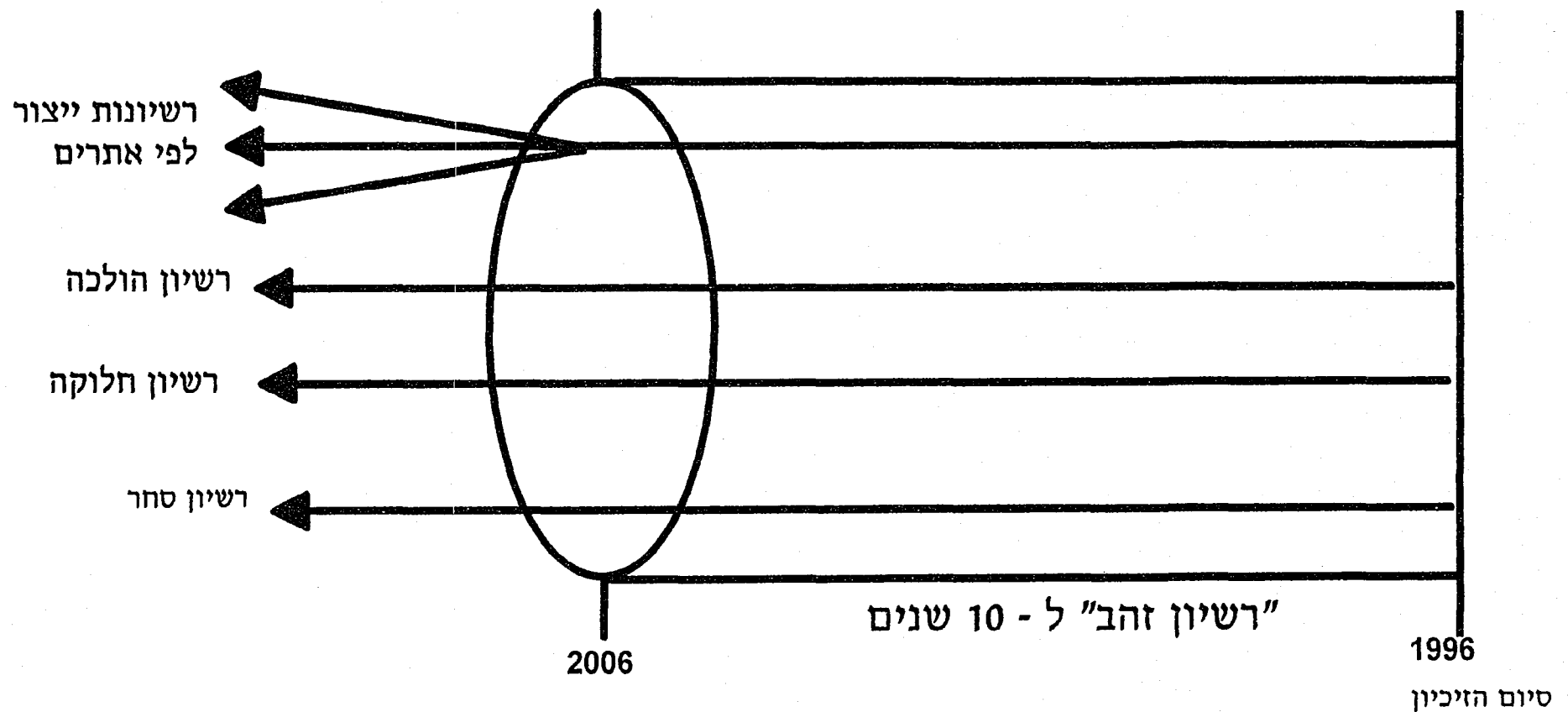
עם תחילת החוק תקבל חברת החשמל לישראל בע"מ.

א. "רשיון זהב" אחוד ל - 10 שנים לכל פעולותיה

(ייצור, הולכה, חלוקה וסחר)

ב. "אשכול" רשיונות לייצור, הולכה, חלוקה וסחר,

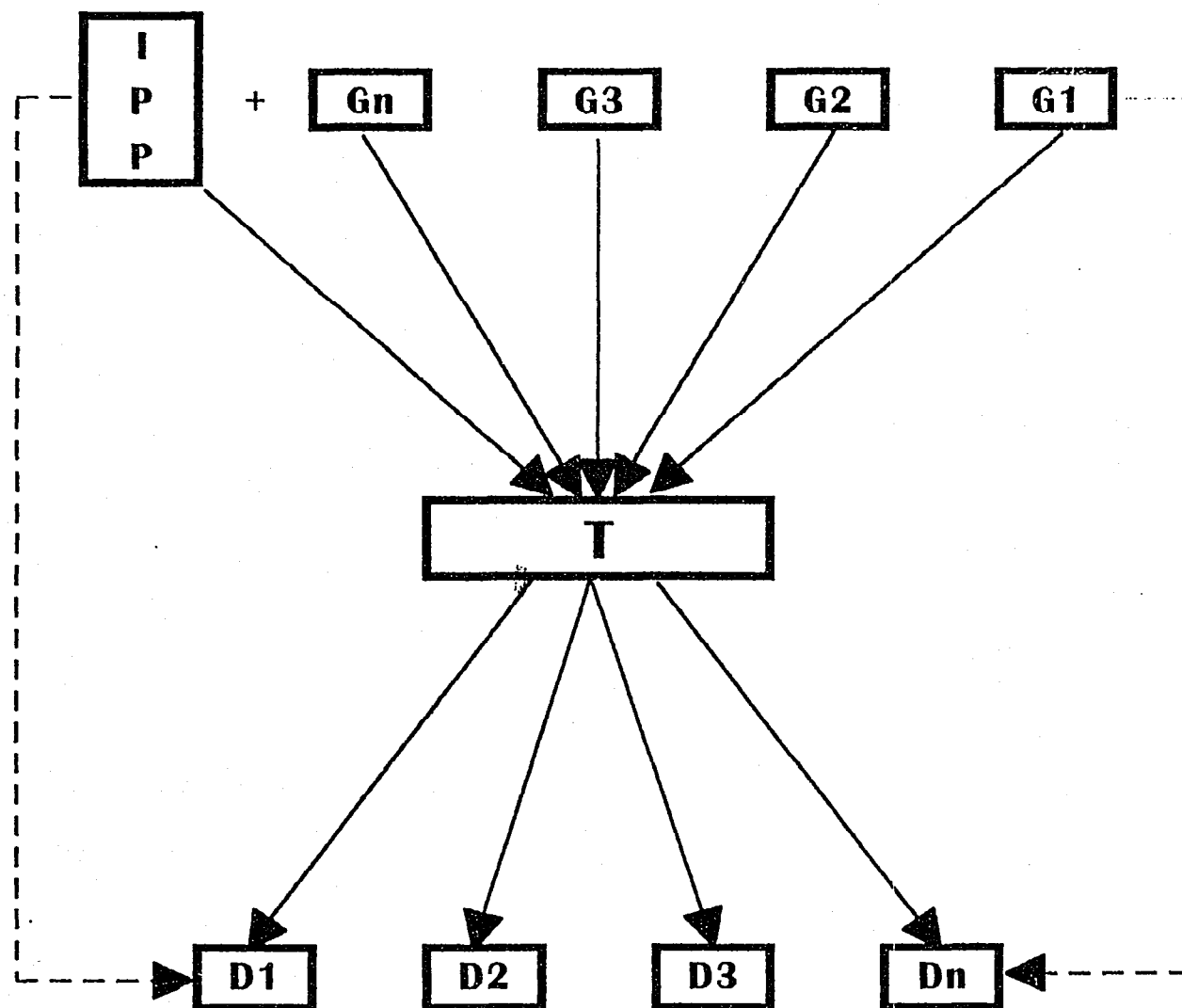
שיהיו בלתי מוגבלים בזמן.

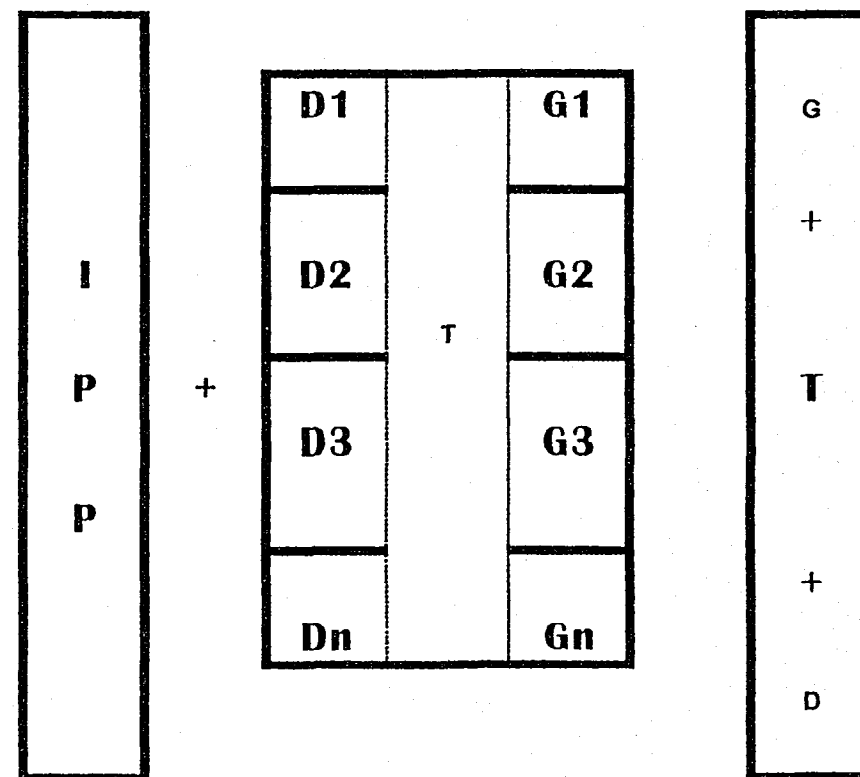
03/02/96
4 SN Tpl
—50—

מבנה משק החשמל מצב קיים ועתידי

מצב עתידי - רפורמה מלאה

מצב ברישיון ל - 10 שנים

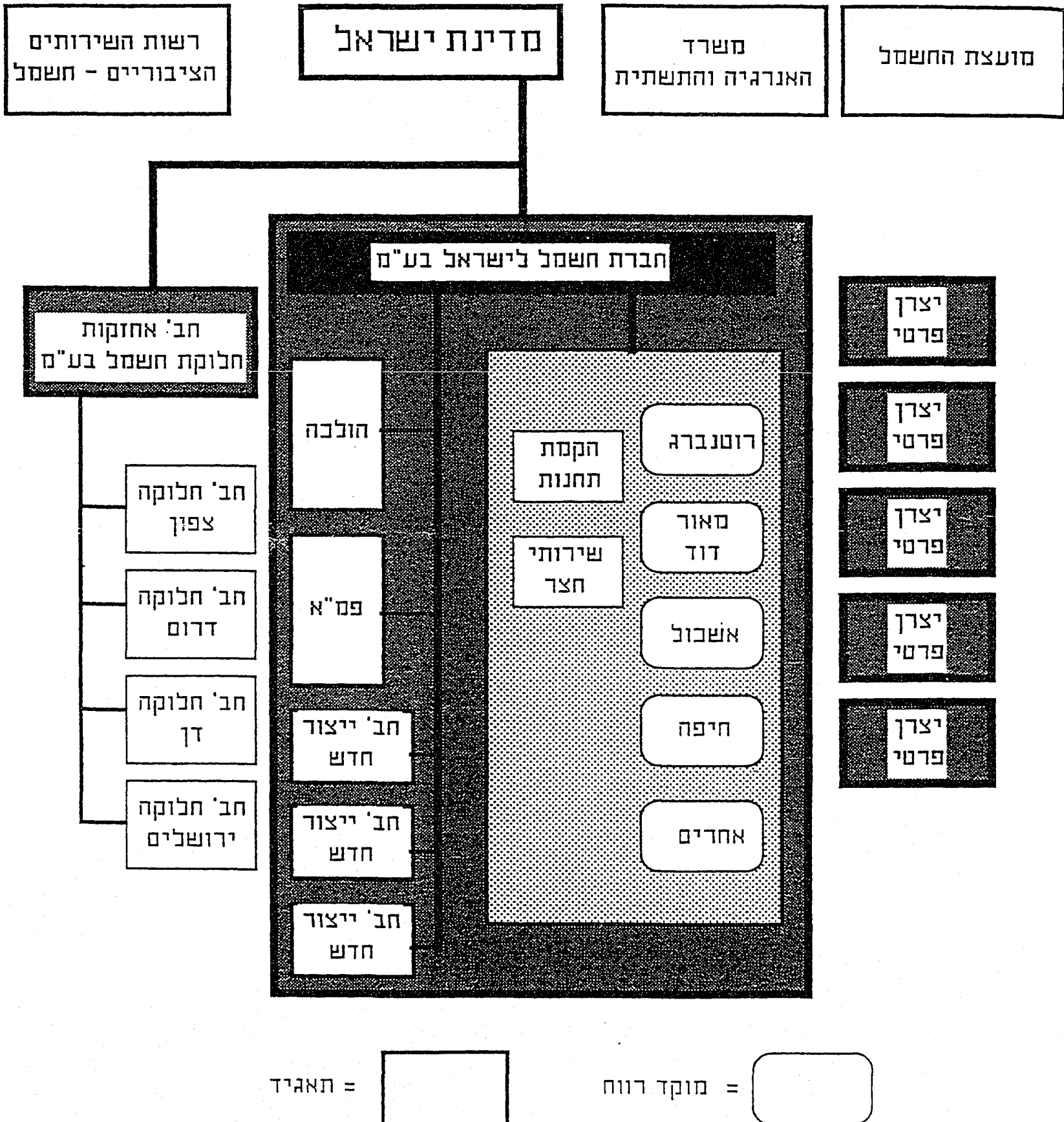

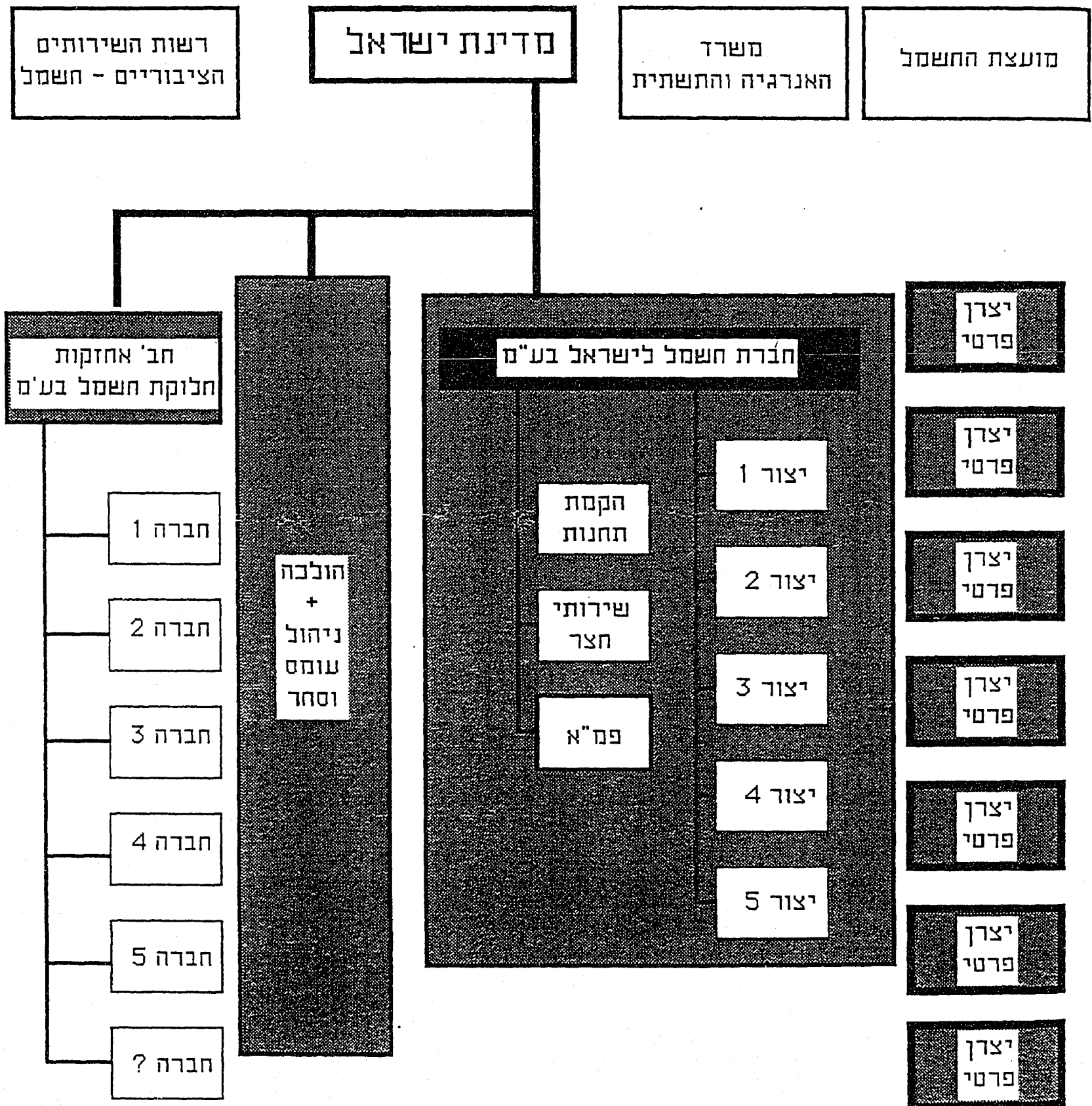
מבנה
בזיכיון

ייצור = G
 הולכה = T
 חלוקה = D
 יצרן חשמל פרטי = I.P.P.

564
13. שלב הביניים -
משק החשמל בשנת 1996

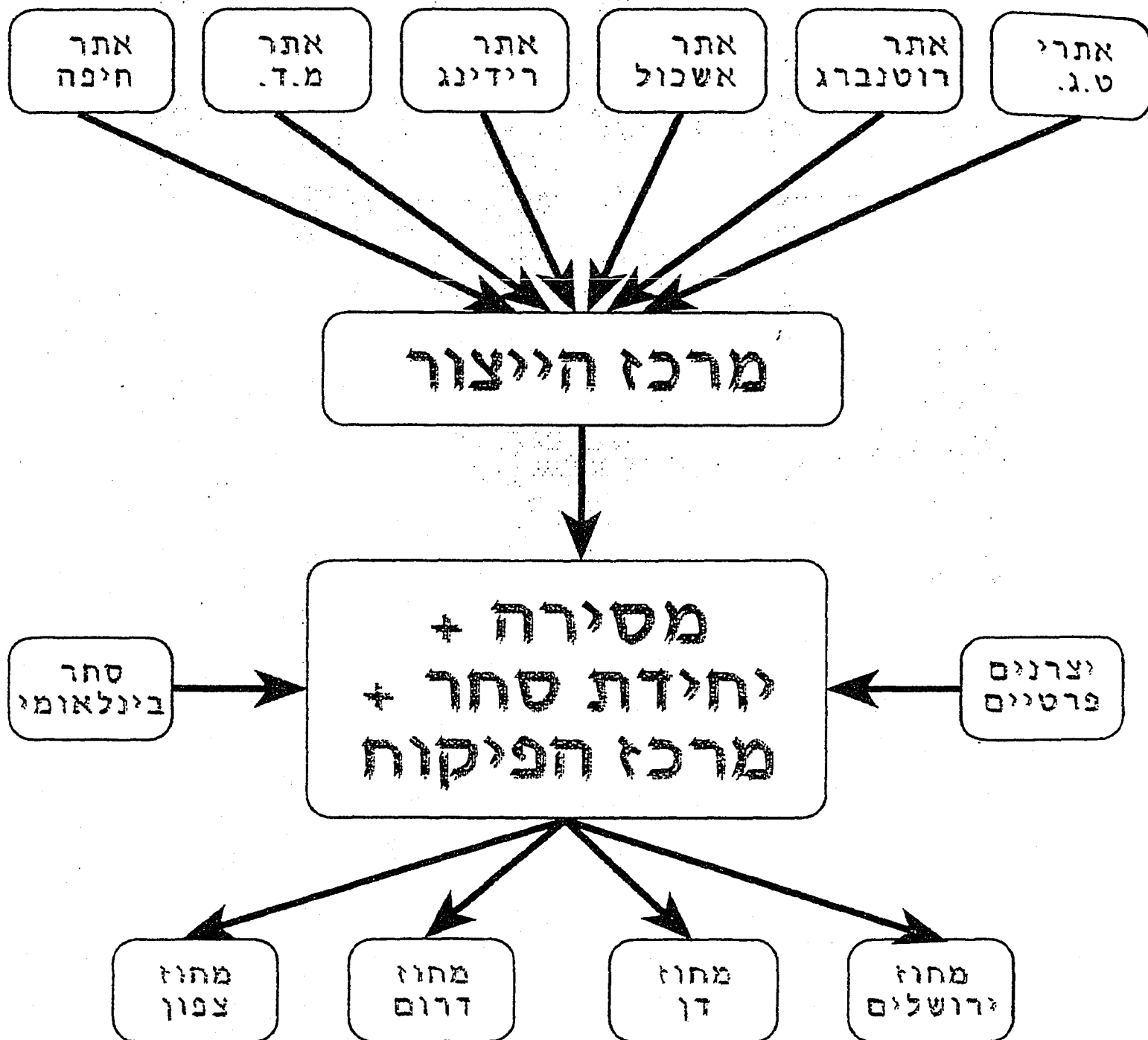
10/23 - 51 -

חברת החשמל לישראל בע"מ
אגף כספים וכלכלה

שרשרת החשמל

חברת החשמל לישראל
אגף כספים וכלכלה
פרויקט מרכזי עסקים

מסקנות שלב 1 :

מינהל כללי

G G G G G G

שרותים ומל"ח

יו"ר המהנדס הראשי

מינהל הייצור

מערכות מידע

כח אדם

II

S

אספקה ואחסנה *

תפעול

מו"פ

D D D D

תכנון *

כספים וכלכלה

ביצוע *

שיווק וצרכנות

מרכז עלות

מרכז עסקים

ארגון ובטחון **

* בשלב א' יטופלו כמרכזי עלות
** בשלב א' מגזר הבטחון בלבד

96/20/80

מחשבים להאזנה

8 8 8 8

1-54-